

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבררי היהימם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

בראשית

◆ ההודאה בברכת אשר יצר ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

להצלחת התורמים
שיצליחו בכל מעשה ידיהם
בבריאות איתנה ופרנסה בשפע
שיתמלאו כל משאלות ליבם לטובה
ולברכה

כל הזכויות שמורות

למחבר

לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו
תחת השם "גליון דברי חיים"

בראשית

ההודאה בברכת אשר יצר

וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֵפֶר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשֵׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה: (בראשית ב ז)

אין צייר כאלוקינו

נאמר בספרי (האזינו שז) על הפסוק "הַצֹּר תַּמִּים פָּעָלוּ כִּי כָל דְּרָכָיו מְשֻׁפָּט" (דברים לב ד) "הַצֹּר" – הַצִּיר שֶׁהוּא צָר אֶת הָעוֹלָם תַּחֲלָה, וַיֵּצֵר בּוֹ אֶת הָאָדָם שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֵּצֵר יי' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם" (בראשית ב ז) "תַּמִּים פָּעָלוּ" – פִּעוּלָתוֹ שֶׁלִּימָה עִם כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם, וְאֵין לַהֲרַחֵק אַחֵר מִעֲשִׂיו, אִפִּילוּ עִלָּה שֶׁל כָּלֹם.

וְאֵין אֶחָד מֵהֶם שִׁיסְתַּכֵּל וַיֹּאמֶר אֵילוֹ הִיוּ לִי שֶׁלֶשׁ עֵינַיִם, וְאֵילוֹ הִיוּ לִי שֶׁלֶשׁ יָדַיִם, וְאֵילוֹ הִיוּ לִי שֶׁלֶשׁ רַגְלַיִם, וְאֵילוֹ הִיִּיתִי מֵהַלֵּךְ עַל רַאשֵׁי, וְאֵילוֹ הִיוּ פְּנֵי הַפּוֹכּוֹת לְאַחֹרַי, כִּמָּה הִיָּה נָאָה לִּי? תִּלְמוּד לֹמַר: "כִּי כָּל דְּרָכָיו מְשֻׁפָּט", יוֹשֵׁב עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדִין, וְנוֹתֵן לוֹ מֵה שֶׁהוּא רָאוּי לוֹ.

נאמר במדרש (קהלת רבה ב יב) על הפסוק "וּפְנִיתִי אֲנִי לְרֵאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלִלוֹת וְסִכְלוֹת כִּי מָה הָאָדָם שֶׁיָּבֹא אַחֲרַי הַמְּלַךְ אֶת אֲשֶׁר כָּבַד עֲשׂוֹהוּ:"

כִּי מָה הָאָדָם שְׂיָבֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ וּגּו', אִם יֹאמֶר לְךָ אָדָם יְכוּל אֲנִי לְעֲמֹד עַל מִשְׁתִּיתוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֹמֵר לוֹ אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם אֵי אַתָּה יְכוּל לְעֲמֹד, אַחֵר מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמִּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אַתָּה יְכוּל לְעֲמֹד?.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה לְמֶלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם שְׂבִנָּה פְּלִטִין וְכָל הָעוֹבְרִים וְשׁוֹבִים נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ, וְאָמְרוּ אֵלֹהֵי עַמּוּדֵיהָ גְבוּהִים הֵיטָה נָא, אֵלֹהֵי הָיִו כְּתִלְיָה גְבוּהִים הֵיטָה נָא, אֵלֹהֵי הֵיטָה תְּקַרְתָּה גְבוּהָ הֵיטָה נָא. שְׁמָא יָבֹא אִישׁ וַיֹּאמֶר אֵלֹהֵי הָיִו לִי שֶׁלֶשׁ יָדַיִם אוֹ שֶׁלֶשׁ עֵינַיִם אוֹ שֶׁלֶשׁ אֶזְנָיִם אוֹ שֶׁלֶשׁ רַגְלָיִם, הֵיטָה נָא, תִּלְמוּד לֹמֵר: אֵת אֲשֶׁר כָּבַר עֲשׂוּהוּ, אֵינן כְּתִיב כָּאֵן עֲשׂוּהוּ, אֲלֵא עֲשׂוּהוּ, כִּבְיָכוּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵית דִּינּוֹ עֲשׂוּהוּ, נִמְנִים עַל כָּל אָבֵר וְאָבֵר מִשְׁלָךְ וּמִעֲמִידָךְ עַל תְּקוּנָךְ. וְאִם תֹּאמַר שְׁתֵּי רְשִׁיטוֹת הֵן, וְהֵלֵא כָּבַר נֹאמַר (דְּבָרִים לֵב, ו): הוּא עֲשֶׂךָ וַיְכַנְּנֶךָ.

אָמַר רַבִּי לְוִי בֶר חֵיתָא, מֶלֶךְ בְּשֵׁר וְדָם בּוֹנֵה פְּלִטִין, אִם נָתַן בֵּיבָה (הַבִּיּוֹב) עַל פְּתַחַה אֵינָה נָא, וְאֵינָה מְשַׁבַּחַת, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֵת הָאָדָם וְנָתַן בֵּיבּוֹ עַל פְּתַחוֹ, וְאֵיזָה זֶה? זֶה בֵּית חֲטָמוֹ, וְהוּא נוֹאוֹ וְהוּא שְׁבַחוֹ.

מֶלֶךְ בֶּשֶׁר וְדָם, כְּשִׁבוּנָה אַרְמוֹן, אִם נָתַן אֵת הַבִּיּוֹב שֶׁל הַמִּי הַשׁוֹפְכִין עַל פְּתַח הַאֲרָמוֹן, בַּמָּקוֹם גְּלוּי שֶׁהַכֹּל מִסְתַּכְלִין שָׁם, הָרִי וְדָאֵי שַׁאֲרָמוֹן זֶה אֵינּוּ נָא, וְאֵינּוּ מְשׁוּבַחַת. וְהַקְּב"ה בְּרָא אֵת הָאָדָם, וְנָתַן אֵת הַחוּטִם בְּפָנָיִם בַּמָּקוֹם גְּלוּי שֶׁמֶשֶׁם יוֹצֵא הַנוּזְלִים, כְּעֵין בִּיּוֹב קֶטֶן, וְלֹא רַק שׁוּהָ לֹא גִנָּאֵי לְאָדָם, אֲלֵא הַחוּטִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה הוּא נוֹיֹו וְשַׁבַּחוֹ, שְׁנוֹתַן חֵן וַיּוֹפִי לְאָדָם. כַּמ"ש רש"י (שְׁבַת קִנְא:): חוּטִם שֶׁהוּא תוֹאֵר פָּנֵי אָדָם.

וַיְדוּעַ שֶׁהַחוּטִם מֵיִיפָה אֵת הַפְּרָצוֹף. וְכֵן כִּינּוֹ אֵת רַבִּי יִצְחָק מִקּוֹרְבֵי"ל בַּעַל הַסְּמ"ק, רַבִּי יִצְחָק בַּעַל הַחוּטִם כְּמוֹבֵא בַּתְּשַׁב"ץ קֶטֶן (סִימָן כ"ה).

וְזֶה שְׁכָתוֹב בַּקְּהֵלֶת "כִּי מָה הָאָדָם שְׂיָבֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר כָּבַר עֲשׂוּהוּ:" מִי יָבֹא אַחֵר הַמֶּלֶךְ לְמִצּוֹא פָּגַם בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו חֵס וְשָׁלוֹם.

אמר רבי יצחק בר מריון, כתיב (בראשית ב, ז): וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, מה תלמוד לומר: אשר יצר, אלא הצור הוא ציר נאה, כפיכול מתנאה בעולמו ואומר ראו בריה שבראתי וצורה שצירתי. ואמר רבי יצחק בר מריון (בראשית ב, ד): אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, הוא בראן והוא משבחן, ומי מגנן? בראן מקלסן, מי גותן בהן דפיי? אלא הם נאים ומשבחים הם, שנאמר: אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים:

ברכת אשר יצר

כתב האבודרהם: (ברכות השחר) אשר יצר את האדם. על שם (בראשית ב, ז) "ויצר יי' אלהים". והאריך לבאר על החכמה הנפלאה שנבראת גוף האדם, כל אבר ואבר ותפקידו. וסיים: והנה כל מה שברא הקדוש ברוך הוא באדם, לא בראו אלא לצורך האדם ולהחיותו, וזו היא חכמה גדולה מאין כמוה.

וז"ל הלבוש (אורח חיים סימן ו סעיף א) כשם שחייב אדם לברך על נטילת ידים שחרית, לתת תודה לשמו יתברך שבראנו בריה חדשה לשרתו, ולתת תודה לשמו יתברך כדי שיהיה לנו השארות וקיום נצחי לנפשותינו בעולם הבא, וכו' כן חייבים אנחנו לברך אותו ולתת תודה לשמו יתברך על בריאתנו, שברא ויצר אותנו, ושם לנו קיום בטבעינו על ידי המאכל והמשתה, וברא בנו כח הזון הכולל הארבעה כחות, שהם המושך, והמחזיק, והמעכל, והדוחה למותרות, כדי שיהיה לנו העמדה וקיום לגופינו, עד הזמן המוגבל לכל אחד בטבעו.

לפיכך כשיטול ידיו שחרית ויברך על נטילת ידים, יברך מיד אחריו ברכת אשר יצר, שנתקנה על זה הכח הדוחה למותרות, שהרי אי אפשר שלא עשה צרכיו או גדולים או קטנים בלילה, וכו'.

עוד כתב הלבוש, הנה רבו הפירושים על הנוסח הזה, אבל אני אומר את הנראה לי לפי פשוטו, ולפי הענין, שאנו מברכין ונותנין תודה לשמו יתברך, שברא ויצר אותנו בחכמה נפלאה כזאת, באלו הארבע כחות.

אשר יצר את האדם בחכמה

יצירת האדם היתה בחכמה כל כך גדולה, עד שאמרו במדרש (תנחומא פקודי סוף אות ג) בְּרוּךְ אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחִכְמָה, כְּמוֹ שֶׁבְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ בְּחִכְמָה, שֶׁנֶּאֱמַר: ה' בְּחִכְמָה יָסַד אֶרֶץ וְגו' (משלי ג, יט).

חז"ל השוו את החכמה בבריאת האדם, לבריאת שמים וארץ.

ובמעט התבוננות במערכת איברי האדם, די כדי להיות נרעש ונדהם מעוצם חכמתו יתברך, אשר אין לה ערוך וחקר, בתפישת אנוש בן תמותה.

הרב אביגדור מילר זצ"ל מביא בספרו "אור עולם" התבוננות נפלאה בחכמתו יתברך, מה קורא כשאדם אוכל.

מדוע איננו שואלים את עצמנו, האין זה נס שמתחשק לנו לאכול? פעם היה מישהו ששאל את הרופא כמה מים מומלץ לשתות? ענה לו הרופא: הדחף לשתות, אומר לך מהי כמות הנוזלים שגופך צריך.

בדרך כלל הצמא הוא אמצעי מוסמך למדידת כמות השתיה הנצרכת.

ומדוע שכך יהיה? האם המכונית מודיעה לנהג כשדרוש לה מים או דלק או שמן? יש בה מד המאותת לכך, אך ללא מכשיר למדידה, האם היא מודיעה מה חסר לה? לא, היא תשאר תקועה ללא דלק וחסל.

אך גופנו מודיע לנו כשחסר לו מים, הרגשת הרעב והצמא הם סימנים שאנו צריכים למלאות את המצברים.

ענינים אלו הם כה פשוטים, עד כי אין אנשים שמים לב אליהם בכלל, אך הם ניסים גלויים.

נתאר לעצמנו שלא היה לבני אדם שום סימן שיש צורך בחידוש האנרגיה, לא היה לאדם תחושה של רעב או צמא, אלא היה לו רק כרטיס שבו רשום עבור כמות כזו של מאמץ מצדך, זקוק גופך לכך וכך אנרגיה, על מנת להחזיר את ההוצאה.

האדם היה מוציא את הכרטיס כל יום, וקורא בו כמה קלוריות הוא צריך היום, ולכמה מים הוא יזדקק, ואם ישתמש בשכלו, הוא ילך וישלים את כמות המרץ שלו.

אך רוב האנשים כידוע הרי אינם נוהגים בהגיון רב, כשמגיעים לאוכל הם מדי עסוקים, אם אין שום כיף בסעודה מדוע שיתעסקו בדבר כזה בכלל? רק בגלל שזה נחוץ לגוף? וחוזר מזה, הם גם יאבדו את כרטיסיהם ואנשים יפלו ברחובות, וחוקר מקרי המות יכריזו זו תוצאה של רעב.

והנה תכנן הקב"ה את כל הענין כך שזה חסין-סיכון וכשמגיעה שעת הצהרים, כלם סועדים את לבם מדוע? כי זה דבר הגיוני לעשות? לא, כי הם פשוט נהנים לאכול, ולכן צריכים להודות לקב"ה על הרגשת הרעב הפוקדת אותנו בכל פעם שחסר לגופנו מזון, ועלינו להתפעל מזה היאך קרה שהגוף מודיע שהוא זקוק לאנרגיה, ולא רק הודיע – לו היה מוחנו רק מודיע לנו חדשו את מלאי האנרגיה, היינו אומרים בסדר נדאג לזה כשנתפנה מעיסוקנו, אולי בעוד שעה, אולי מחר או בעוד שבוע, אם נחזיק מעמד עד אז, אך לא כך פועל המח: הוא משדר לעצבים הודעה, ואילו אנו – מרגישים תיאבון!

דבר נוסף: היכולת להקיא, זה ממש נס.

לפני שאוכלים משהו, יש כמה עמדות משמר, כמו בכניסה למקום המכיל מידע מסווג, כגון משרד הבטחון, על מנת להיכנס לשם צריך אדם לעבור עמדת ביקורת ראשונה לפני שהוא נכנס לשטח הגדור, כעבור כמה מטרים שוב בדיקה ביטחונית, וכשהוא עומד להיכנס לבנין, ביקורת נוספת.

כך לפני שנכנס דבר מאכל לפה, הוא עובר את העמדת בידוק הראשונית, שזו העין. העין בוחנת אותו, אם הוא נראה רקוב, לא תאושר כניסתו.

לאחר שעבר את עמדת הבידוק של העין, והוא נראה מאכל טוב, האוכל מגיע לעמדה בידוק נוספת, וזה האף. האף בוחן אותו, לכן

האף בולט מעבר לפה, כדי שיוכל להריח את האוכל לפני שטועמים ממנו, אם אין לו ריח מעופש, רשאי המאכל להיכנס לפה.

עמדת בידוק נוספת זה הלשון, שטועמת לפני שהיא מרשה לבלוע.

לפעמים הדבר דומה, לסוכן מוסווה שיש לו ניירות מזויפים, והוא השיג אישור בטחוני, והוא נכנס, אך בפנים ישנם שומרים שמזהים בני אדם לא רק לפי קלסתר פניו ותעודותיו, אלא גם על פי מחשבותיו, והמאכל שהוסוה (ואולי במסעדה שם יודעים להסוות מאכלים בצורה מושלמת על ידי תבלינים) עד כי הוא מטעה את העיניים, האף, וחוש הטעם.

אמנם המאכל נבלע, ועבר את כל עמדות הבידוק, העין, האף, הלשון, וכו' אך יתכן שמאכל הזה לא מתאים לגוף, לשם כך כשהוא מגיע לעמדת הבידוק האחרונה שזו הקיבה, שם הוא כבר לא יוכל לעבור.

כשהמאכל מגיע לקיבה, יש שם בלשים שמגלים את הסוד, המאכל רקוב! צא מכאן, ומיד הם מעיפים אותו מכל המדרגות, מחזירים אותו בצורה שבה הגיע, על ידי הקאה, או שהם מזרימים הרבה מים מהמאגר שיש לגוף, ואז נוצר שלשולים לסלק כמה שיותר מהר את הפולש הזר שנכנס למערכת.

והנה פלא גדול הוא, שהרי לאורך כל מערכת העיכול, ישנם שסתומים, כולם בכיוון אחד, ברגע שהאוכל עבר, הוא אינו יכול לחזור יותר, וכך יכול האדם להוציא את הפסולת, שכן כשהמעיים פועלים ולוחצים, מונעים שסתומים אלה מהתוצרת לעלות חזרה לגרון, זה מוכרח להיפלט מהגוף בצורה הנכונה, אך אם בלעת משהו מקולקל, פלאי פלאים, השסתומים נפתחים בכיוון הפוך, והנך מסוגל להקיא. הכיצד?!!!

לפעמים כשהמאכל המקולקל הצליח לעבור עד למטה, רק שהאדם אינו מסוגל לאכול, בגלל מחלה או משהו כזה, שוב נפתחים השסתומים בכיוון ההפוך, ונאספת כמות גדולה של מים השוטפת אותו

במהירות וביעילות מהגוף, בצורת שלשול וגם זה נס. (אור עולם מילר כרך ח עמ יג).

בספר אמרי נועם חידושים מהגר"א על מסכת ברכות (דף ס.) כתב: "אשר יצר את האדם בחכמה" מהי החכמה המיוחדת שאנו מציינים בברכה זו? וביאר שיש בגוף האדם חמשה כוחות.

כח המושך – דהיינו כאשר המאכל מגיע לגרונו של האדם, צריך כח שימשוך את המאכל לתוך הגוף.

כח המחזיק – שמחזיק את המאכל בקיבה, כי בלי כח זה הרי הכח המושך היה מושך את המאכל, עד שהיה יוצא מהגוף ולא היה שבע לעולם, (כי כשהאוכל מגיע לקיבה ושוהה שם כמה שעות עד שמתעכל זה נותן תחושת שובע לאדם) לפיכך זקוק הוא לכח שיחזיק את המאכל בגוף.

כח המבשל – זהו כח העיכול.

כח המחלק – זהו הכח המחלק את המאכל לאברי הגוף, הכבד הוא המחלקו לרמ"ח אברים, הלב מחלקו לשס"ה גידין, והמח מחלקו לכל העצמות.

הכח הדוחה – הפולט את הפסולת.

והנה אילו היו כל הכוחות הללו פועלים בעת ובעונה אחת, זה מושך, וזה מחזיק, זה מעכל, וזה דוחה, לא יכול היה האדם להתקיים שעה אחת, וזו חכמתו יתברך, שכל הכוחות הללו שסותרים זה את זה, פועלים בהתאמה, ולפיכך נתקן לומר שבח זה דוקא בברכת אשר יצר.

וביתר פירוט על הכוחות הללו, הביא רבינו יוסף חיים בספרו עוד יוסף חי (הלכות פרשת ויצא) וז"ל: הנכנס לבית הכסא ועשה צרכיו הן גדולים הן קטנים, צריך לברך כשיצא, 'ברכת אשר יצר' שתקנו אותה אנשי כנסת הגדולה ורבו סודותיה, והיא יש בה [תיבות] כמנין אדם, [45] וגם הנשים חייבין לברך ברכה זו, וילמדו אותה בעל פה היטב היטב, כדי שלא ידלגו בה אפילו תיבה אחת:

כל אדם איש או אשה צריך שיבין פשוטן של דברים האמורים בברכה זו, נזכר בה כמה ביאורים ופירושים, ברם אתה הקורא הישר עשה אזניך כאפרכסת ושמע הדברים אשר אשים לפניך, כי אלו הם העיקר בכונת הברכה הזאת:

והענין הוא: כי אנחנו מברכים ונותנים תודה להשי"ת על בריאתנו שברא ויצר אותנו, ושם לנו קיום בטבעינו על ידי המאכל והמשתה, וברא בנו כח הזן הכולל חמשה כוחות, וכנז' בספר הברית ז"ל, מאמר ט"ז פרק ב', ואלו הם החמשה כוחות.

הא' הוא כח המושך, והוא הכח שיחשוק למשוך המזון והמאכל והמשקה לגופו, וזה בא מכח 'יסוד העפר' שבאדם, שטבעו לקבל מכל היסודות שלמעלה ממנו.

והב' הוא כח המחזיק, ר"ל מה שהאצטומכא (הקיבה) סובלת המאכל וסוגרת על הנקב אשר בתחתיתה, עד גמר העיכול.

והג' כח המעכל, הוא הכח אשר ינשא על שרף אחד חריף וחם במאד, הנמצא באצטומכא (הקיבה) של האדם, המבשל והמעכל את המאכל, וגדול חום האיצטומכא (הקיבה) יותר מחום אש להבה, וזה לך האות בכי יותן זהב באש לזהט, לא יפחות מכמותו כלל, ואם יבלע אדם זהב ויתעכב באיצטומכא זמן מה, יפחות ממשקלו שיעור יפה.

וכח המחזיק עם כח המעכל, שניהם יחד באו מכח 'יסוד האש' שבאדם, שטבעו להחזיק בדבר הראוי לו, עד שמעכלו.

והד' כח המברר, הוא הכח הבורר הטוב והיפה שבמאכל הראוי להתהפך בו לליחה זכה, ובשר, ודם, ועצמות ושאר חלקי גופו, ומפריש ומבדיל את הפסולת תמיד למקום אחר, עד בא כח הדוחה וידחה אותו חוץ לגוף, והנה זה בא מן 'יסוד הרוח' שבאדם, שדרכו לברר החלקים הדקים מהחלקים העבים והכבדים:

והחמשי, כח הדוחה, הוא הכח מה שבעת הצורך נפתח הנקב שבתחתית האצטומכא, וידחה הפסולת אל הדקין, ומשם דוחה אותה חוץ לגוף, ולא פסולת האכילה בלבד הוא דוחה, אלא הוא דוחה תמיד

כל חלקים הרעים מגוף האדם, שגם אם יזדמן מותרות ליחה, אשר לא טובה בשאר חלקי הגוף, יתחכם בטבעו לדחות אותם מן הגוף חוצה, כמו הליחות היוצאין דרך הגרון והפה, וכן מותרות ליחות המוח הנדחה דרך האף, או השחין היוצא דרך נקבי עור הראש והגוף.

ואם אי אפשר להוציאו החוצה, יתחכם לדחותו אל מקום אשר יתמעט בו הסכנה, וזה הכח בא מ'סוד המים' שבאדם, שבטבעו של המים לדחות כל פסולת ולנקות כל דבר:

הרי לך ביאור החמשה כוחות שבאדם בקיצור.

יתברך יוצר האדם בחכמה, וישתבח כי הפליא לעשות בטבע כחותיו של האדם, וכאשר האדם יסתכל להבין ולהשכיל בעליותיו וחדריו הפנימיים, והאברים הנסתרים שהם הקיבה והטחול והכבד והמרה והכליות והשלחופית ובני מעים וכיוצא, יתפלא בדרכי האל יתברך ועוזו נוראותיו, וחכמתו הגדולה ביצירה הנפלאה הזאת, אנה המאכל בא, ואיה המשקה הולך בחדרי בטן, ואיך פעולת המאכל ומשקה תהיה באנוש להחיות בהם נפש אדם, ואנה הולכים המותרות וכיצד נפרשים ונבררים חלקים הרעים מן הטובים. על הכל ישתבח ויתעלה האל יתברך הרופא כל בשר ומפליא לעשות:

ולכן אחר עשיית צרכיו של אדם שהוא גמר הפעולות של החמשה כחות, שהם המושך, והמחזיק, והמעכל, והמברר, והדוחה, הנז"ל, אז מחויב האדם לתת הודאה ושבח להבורא יתברך "אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה" הנפלאה הזאת, "וַיִּבְרָא בּוֹ נְקָבִים נְקָבִים", כלומר נקב הפה להכניס בו המאכל והמשקה.

ועוד כמה נקבים יש באברים הפנימיים, כי הרבה מהם יש להם פיות לקבל זה מזה, דהיינו הכיס של המרה יש לו שני פיות, האחד שעל ידו היא יונקת ליחה מן הכבד, והב' שעל ידו משלחת ליחה אל המעי.

וכן הקיבה הנקראת אצטומכא, יש לה ב' פיות, אחד בצידה השמאלי מחובר אל הושט, שעל ידו בא המאכל לתוכה, כי הושט מתחיל

בצואר אצל הלשון, והולך תחת הקנה עד חדרי בטן אל הקיבה, ופה הב' הוא בצדה הימני, דבוק ומחובר עם המעי להוציא המאכל אליו.

ועוד יש נקבים תחתונים והוא סוף המעי הנקרא כרכשתא, הדבוק בפי הטבעת, וכן נקבי השתן להוציא המותרות, ולז"א "נְקָבִים נְקָבִים".

ועוד כולל בזה, שאר נקבים שבגוף במדור העליון של האדם שהם נקבי האוזן והחוטם, שגם אלו הם צריכים לקיום האדם:

ואמר עוד "חֲלוּלִים חֲלוּלִים", הם הכרס והדקין והאצטומכא, וכיוצא, שהם חלולים ללכת בה המאכל והמשקה, ולהחזיקם בהם, ולבשל אותם עד שיתעכלו כדי לדחות את המותרות:

ואומר עוד "שָׂאֵם יִסְתֵּם אֶחָד מֵהֶם אוֹ אִם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשֵׁר לְהִתְקִים אֶפְלוֹ שְׁעָה אֶחָת" דהיינו שכל הנקבים האלה עשה השי"ת ערכם וגדלם כפי צורך הראוי להם, כענין פתיחה וסגירה, פעם כך ופעם כך, כפי מה שצריך להם דבר בעתו.

דרך משל: פיות של הקיבה הנקראת אצטומכא, הנה לפעמים צריכין להכווץ ולהסגר, ולפעמים צריכים להתפשט ולהתפתח, ואם בעת שצריכין להיכוץ ולהסגר, יסגרו ויסתמו יותר מכדי הצורך להם, א"א להתקיים האדם, וכן אם בעת שצריכים להתפשט ולהפתח, יפתחו יותר מכדי הצורך הראוי להם, א"א להתקיים האדם.

וכן תמצא בענין מי השתן, כי המים מתבשלים ויורדים ע"י אברים הפנימיים מאחד לאחד עד שמגיעים אל השלפוחית, והיא מונחת בתחתיות בטן האדם למעלה מעט ממעי הכרכשתא, ויש לה שתי עורות זו ע"ג זו, והיא תלויה, כמו נוד הפוכה שצווארה למטה, וכדי שלא יזוב ויצא מי השתן קודם זמן הראוי לו לצאת, ברא השי"ת דבר אחד סביב צואר הפה של השלפוחית הנז' אשר על ידו יכולה להכווץ ולהסגר, ולא יצא המים ממנה בלא עתם, כמו החוט הנתון בשפת הכיס,

אך בהגיע העת והעונה הראויה ליציאת מי השתן, אז כובד מי השתן פותחים הסגר צואר ופה השלפוחית, ויצאו מי השתן והמה יורדים

ובאים דרך מעבר השתן מן השלפוחית עד נגד שער המים הוא פי האמה ויצאו החוצה, וכאשר יצאו מצואר השלפוחית אז תיכף חוזר ומתכווץ צוואר השלפוחית על ידי אותו דבר שברא השי"ת סביב צוארה, כחוט הנתון סביב הכיס שנמתח ונסגר הכיס.

והנה אם זה הצואר והפה של השלפוחית נפתח יותר מכדי צרכו, בעת שצריך להפתח או נסגר יותר מכדי צרכו, בעת שצריך להסגר, אין האדם מתקיים בזה יען שאם נפתח יותר מכדי הצורך שוב לא יסגר עוד, ואם יסגר יותר מכדי הצורך שוב לא יפתח עוד, ואיך יתקיים האדם. אכן עשה השי"ת הכל בחכמה נפלאה לפתוח הנקבים בזמן שצריך להפתח פתיחה מכוונת כפי הצורך, וכן לסגורם בזמן שצריך להסגר סגירה מכוונת כפי הצורך לפי מזג האדם וטבעו וכחו ומדתו, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, וכן יש עוד עניינים באדם כיוצא בזה, יתברך יוצר האדם כי הכל בחכמה עשה גדולים המה מעשה אלקינו:

ולפיכך אנחנו חותמים הברכה ואומרים "בָּרוּךְ אַתָּה ה', רֹפֵא כָּל בְּשָׂרׁ וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת" כי האדם בעשיית צרכיו היא רפואה גדולה אליו, ואם לא היה בורא בו כח הדוחה לדחות המותרות בזמן הראוי, היה מתעפש בו המאכל והמשקה וימות ב"מ.

נמצא יציאתו בכח הדוחה היא רפואה לאדם, וברפואה זו השי"ת מפליא לעשות, יען ששם לו כח הדוחה לדחות דבר שצריך לו להוציאו ולא ידחה להוציא גם מה שאין צריך להוציאו. ואם יש לך נוד מלא רוח ותפתח הפה שלו להוציא הרוח מוכרח שיצא כל הרוח, ומה גם אם תדחהו בכח חזק, והאדם הוא נוד מלא רוח ונפתחים נקביו להוציא המותרות, ויבא כח הדוחה בחזק, ומוציא ממנו רוחות ומותרות, ועכ"ז אינו יוצא ממנו, כי אם הפסולת והמותרות שאינם צריכים עוד להיות בקרבו:

נמצא הוא יתברך "רופא כל בשר" בכח הדוחה ובפתיחת הנקבים, אך "מפליא לעשות" ברפואה זו, שתמצא שני הפכיים בנושא אחד.

הרי מבואר לפניך כונת הברכה הזאת כפי הענין שאנחנו מברכים בעבורו בין לגדולים בין לקטנים.

וראוי שכל אדם ישנה וישלש לעיין בדברים אלו, עד שיהיו חקוקים בלבבו, שבזה יהיה מבין פשט הדברים, כי הנסתרות הם לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם. וראוי לאדם כי אחר שיבין בדברים אלו, ילמד אותם לבניו וב"ב וטוב לו ולהם: ע"כ.

נפלאות תהליך העיכול

נתבונן קצת בחכמה הנפלאה של הבורא יתברך, במערכת העיכול שבאדם.

לאחר שהאדם מכניס את האוכל לפיו, כדי שהאוכל יגיע בצורה הטובה לקיבה, התפקיד הראשון הוא של השיניים, לטחון את המאכל הדק היטב.

השיניים נמצאות בדיוק במקום המתאים להם בגוף, בין אם זה אדם, או בעל חי, בדיוק בפתח היכן שמכניסים את האוכל הלא מעובד בדרכו אל מערכת העיכול, שם נמצא השיניים. לא היה שום אדם ובעל חי שנבראו לו השיניים במקום אחר בגוף.

השיניים מתחלקות לשניים, יש את השיניים הקדמיות שהם חותכות את המאכל, ולאחר מכן המאכל עובר לשיניים האחוריות, באמצעות הלשון, שם הם טוחנות את המאכל.

לו יצוייר שהדבר היה הפוך, שהשיניים הטוחנות היו בחלק הקדמי של הפה, והאדם היה צריך לטחון את המאכל שם, הרי היה זה בזיון ובושה גדולה, שכולם יראו מה הוא אכל, ובנוסף הרי הרוק משמש גם לטחינת המאכל, ובמצב כזה היה פיו זב רוק ושיירי מאכל, אבל הקב"ה, תיכנן את מערכת השיניים בצורה כל כך נפלאה, שהשיניים הטוחנות יהיו בתוך חלל הפה במקום מוסתר ומוצנע.

והנה מחכמתו של הקב"ה, שהתינוק נולד בלי שיניים, כי עדיין אין הוא צריך ללעוס את מאכלו, ומה גם נתאר לעצמינו תינוק שהיה נולד עם שיניים, כמה סבל וצער, היה גורם לאימו שמניקה אותו.

לאחר שהאוכל ניטחן בפה, הוא יורד לצינור הוושט.

בתחילת הבליעה, קצה הלשון נלחץ אל החיך הקשה, כאשר רוב הלשון רובצת ליד השיניים האחוריות, ואז הלשון מתרוממת ונלחצת מלוא אורכה אל החיך העליון, על ידי כך, נדחפים כל חלקי המזון לקראת הלוע, רצפת הפה נעה כלפי מעלה ולפנים, חלל האף נסגר ע"י החך הרך, ובית הקול מקום המיתרים נסגר, הוושט נפתח והמזון מובל לשם על כרחו, כי כל כיוון אחר נסגר בפניו, כשהוא מעורב ברוק די הצורך, כדי לגרום לו שיחליק.

בספר 'כולם בחכמה עשית' כותב: סיפור קצר, בשעתו סיירתי בגן הילדים הפארא-רפואי של 'על"ה' כואב לראות את הפרחים הקמלים כעלים נובלים, פעוטות רכוסים לכסאות הגלגלים חסרי אונים, והמטפלות גוחנות עליהם בכזו מסירות, משתדלות להפיק את המירב במסגרת המוגבלויות.

היתה שם ילדת חמד משוחררת וצוהלת, מה מעשיה כאן? אולי אחת המטפלות הביאה את בתה עימה? לא, השיבוני, גם היא אחת החניכות בריאה היא, מלבד דבר פעוט, באמת פעוט, הכל עובד ופועל כסידרו, הלב, הכבד, הכליות, מערכת העיכול, רק רפלקס הבליעה שובת, לפני כל ארוחה יש לשייף את לועה, כדי לגרות אותו.

מקרה ששמעתי על אדם, שבעקבות טיפול רפואי בגרון, הוא אינו יכול לבלוע דבר נוזלי, רק דבר מוצק, וכדי לשתות מים, צריכים לשים חומר מיוחד במים כדי להסמיך אותם, וכך הוא יכול לבלוע את המים.

בלעתם את הרוק? הודו לה'...

גוש המזון מגרה את רירית הוושט, ובזאת מופעלים שרירי הוושט המתכווצים אוטומטית ודוחקים את המזון לדרכו.

מיד כשהמזון נכנס לוושט, מתחילה מערכת התכווצויות שרירים אוטומטיות, לאורך מערכת העיכול, תחילה כדי להוביל את המזון לקראת הקיבה, ואפילו אם יעמוד האדם על ראשו והמזון צריך לנוע בכיוון ההפוך מן כח הכבידה של כדור הארץ, המזון יורד לקיבה, ובאותה עת יש התכווצויות במעי הדק, ואח"כ במעי הגס ולאחר מכן בחלחולת.

אבל ראה זה פלא, משום מה הקיבה עצמה אינה מתכווצת כדי להניע את התכולה הלאה, כי הרי שם צריך המזון להשתהות עד אשר יעבור תהליך מסוים של עיכול ופירוק, מי הכין את הגוף לכך שבמקומות רבים יש תהליך דחיפה לנוע הלאה, ובמקום זה בלבד יש עיכוב התהליך, עד אשר תבוא העת הראויה לכך?

התרגלנו לשגרה אוטומטית של בליעה, ואילו היה לאדם קושי בבליעת המאכל, היה צריך לדחוף את מאכלו ע"י תחיבת אצבעותיו לפיו, או ע"י מכשיר ארוך.

מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית!!!

חכמה כל כך נפלאה שמתרחשת בגופינו כמה וכמה פעמים ביום, שנראה בעינינו כל כך טבעי.

בסוף הוושט, מצויה הקיבה. הקיבה הינה גמישה, עד כדי יכולת להתרחב ולהכיל בקרבה יותר מקילוגרם וחצי מזון, ממנה יוצא המזון לתריסריון שאורכו י"ב אצבעות, (ומכאן שמו תריסר) ולמעי הדק אשר קוטרם רק שלשה ס"מ.

אילולא נפח האחסון שבקיבה, היה נבצר מן האדם לאכול כמויות גדולות של מזון בסעודה, כי כל מאכל שהיה יורד בוושט, היה נופל ישירות למעי הדק שהוא מחוסר מקום, כ-3 ס"מ, ואין לו יכולת לטפל בכמות רבה של מזון ולעבדה.

קיבולת הקיבה מאפשרת לה לקבל תחילה את כל האוכל, ולווסת את קצב הכנסת המזון למעי הדק, קל להבין שאילולא מחסן זה, היה האדם זקוק לאכול מדי חצי שעה, כדי לספק לגופו די מזון למען

חילוף החמרים, ולא היה לו די באכילת שלוש סעודות ביום בלבד, נקל לשער את ההכבדה על סדרי החיים והטורח הרב שיש בכך.

כאמור הקיבה משמשת מחסן בעבור התהליך האטי של העיכול, מעבר המזון בגוף, מעת הכנסו לפה ועד הרקת הפסולת חוץ לגוף, נמשך חמש עשרה שעות, מתוך זה נמשכת שהייתו בקיבה עד כחמש שעות.

לקיבה יש שרירים הסוגרים את חלקה העליון לבל יחזור המזון חזרה אל הוושט, גם בחלקה התחתון של הקיבה ישנם שרירים בצורת שרוכים, המונעים את המזון המעוכל למחצה מלהכנס למעי הדק, כל עוד אין שם די מקום לכך.

כאשר האדם אוכל מזון שומני מדי, שעיקולו קשה יותר, יש מנגנון המאיט את העיכול, נוצרים תאים מסוג מסוים בדופן המעי, ומשם הם מועברים לדופן הקיבה, ותאים אלו מפחיתים את פעולת שרירי הקיבה מלהניע את המזון בהמשך דרכו, ולכן אחרי סעודה דשנה, האדם מרגיש כובד בקיבה.

לעומת זאת, חוסר קיצוני של מזון בקיבה, מעורר התכווצויות של דפנות הקיבה, אלו מודיעות למוח באמצעות העצבים, על מצב רעבון, זוהי אחת מן הדרכים שבהם מאותת הגוף למוח על רעבוננו.

בקיבה ממשיך הגוף לפרק את המזון באופן כימי, יש שם מאות גומות של מיץ קיבה, המתזות על המזון המתעכל תערובת רבת עוצמה, אנזים חשוב ששמו 'פפסין' שמפרק את חלבוני הבשר, או חלב, שהינם שרשרות של חומצות אמינו, במיץ הקיבה יש גם חומצת מימן כלורי חומצת מלח"ן הקוטלת את רוב החיידקים שחדרו יחד עם המזון, אנזים הרוק שבפיו של האדם, פעיל בעיכול הפחמימות, ואילו האנזים החומצתי שבקיבה, פעיל בפירוק החלבונים.

כאשר אדם בולע אוכל שאינו לעוס כהלכה, הוא מודאג חושש הוא פן יאונה לו דבר מה, אולם בקיבתו מצויים מיצים המופקים על ידי שכבות הקיבה, וכך הם מסוגלים לעשות מה שאי אפשר לעשות במעבדה ללא חומצה חזקה.

הקיבה מסוגלת ליצור חומצה חזקה כל כך, שתוכל לעכל אף את חתיכת הבשר, הלא לעוסה היטב.

מיצי הקיבה מכילים מולקלות חלבון מיוחדות (אנזימים), שתפקידם לחתוך ולפרק את המזון לחלקיקים קטנטנים.

בדופן הפנימי של הקיבה נמצא קרום המשובץ בבלוטות, המייצרות את מיצי הקיבה והאנזימים. מיד נראה את הראשון מסידרת פלאות הבורא המוחשיים הבאים לידי ביטוי בכל אחת מפעולות הגוף.

הבלוטות שבדופן הפנימי של הקיבה מייצרות מיצים ואנזימים שהמבנה שלהם מתאים לכל סוגי המאכל שאנחנו מכירים, לכל מזון יש הרכב שונה, ולכל הרכב יש מיצים, וסכינים המותאמים במיוחד בשבילו, ואם כן כיצד מתאימה הקיבה את האנזימים השונים לכל אחד מהמזונות הבאים אל תוכה?

רובנו מדמיינים זאת כמו מדף תבלינים, שעם כל תבשיל שאנו מכניסים לסיר, אנו לוקחים מהמדף את התבלין המתאים, נדמה כאילו כל המיצים והאנזימים מוכנים שם בבלוטות, וכל מזון שנכנס לקיבה מעורר את הבלוטה המתאימה לפתוח את המכסה ולטפטף מתוכנה על אותו מזון.

נכנסת נגיסה ממזון אחר, תתעורר בלוטה מותאמת אחרת ותנדב עוד כמה טיפות וכן הלאה.

ולא כך, הקיבה מעוניינת כביכול להכין את כמות המיצים והאנזימים בדיוק לפי כמות המאכל וסוג המזון, עוד לפני שהאורחים מגיעים, ולכן היא צריכה לדעת מבעוד מועד מה, וכמה להכין.

למטרה זו עומדים לרשותה צופים הניצבים על המשמר, הלא הם העיניים והאף, שברגע שהם רואים או מריחים את המזון, הם מעבירים את שראו והריחו, אל המוח, וממנו נשלחות הוראות מדויקות אל מערכת העצבים של הקיבה, אילו מיצי עיכול להכין, על פי סוג האורחים וכמותם.

כאשר המזון מתחיל לזרום אל הקיבה כבר מחכים לו כלי הטיפול המתאימים, דהיינו מיצי הקיבה, והאנזימים המתאימים.

כאשר המאכל מגיע אל מערכת העיכול של האדם, הוא יורד כלפי מטה, וכאשר המאכל מגיע לקיבתו של האדם, החומצות החזקות מרתיחות אותו ושורפות אותו, אי אפשר לבצע תהליך זה במעבדה, אלא אם כן מכניסים את המזון למבחנה מלאה במים, ומחממים אותה, או למבחנה מלאה חומצה, אותה מחממים.

החומצה מעכלת את המזון, מפרקת אותו, ומעכלת את הדרוש לה.

אולם הפלא הגדול הוא, כיצד הקיבה אינה מעכלת את עצמה, פני הקיבה החשופים למיצים ולחומצות חזקות כל כך, כיצד אינם מעכלים את הקיבה, קשה להבין זאת.

קניבאל אוכל אדם, יכול לעכל את גופו וקיבתו של אדם, אולם לא את קיבתו שלו, גם בעל חיים מעכל את טרפו, אך לא את עצמו, אולם כאשר נפטר האדם, מיד מתחילים מיצי הקיבה לעכל את הקיבה, על כן כאשר גויים רוצים לשמר גופת אדם בבית חולים, מוציאים את קיבתו מגופו, על מנת שלא יתרחש התהליך הנזכר.

הבלוטות המפיקות את החומצות, מפיקות אותן אך ורק לצורך תהליכי עיכול מזון ולא להרס עצמי, אולם כאשר האדם דואג במשך תקופה ארוכה, החומצות מתחילות לקדוח חור בקיבתו, וזו היא מחלת האולקוס, או כיב קיבה הנגרמת בעקבות פעילות יתר של החומצות.

כאשר אדם מבקש לאכסן חומצה, הוא בוודאי יבחר בכלי המסוגל להחזיקה, כלי זכוכית עשוי להתאים למטרה זו, אולם מעל לכל ספק הוא לא יבחר בשק של עור, כי העור לא יהיה מסוגל להחזיק את החומצה, היא תפעל עליו ותפרקו, אולם קיבתו של האדם מחזיקה חומצה חריפה ביותר, שאינה נשפכת ואינה מזיקה לה בשום פנים.

פלא הדבר, כיצד החומצה החריפה הזו המעכלת כל מזון נוקשה אינה מזיקה לגוף הקיבה עצמו העשוי אף הוא חלבונים?

אלא הקב"ה שמר עלינו גם בזאת, דופן הקיבה עצמה מוגנת מן ההרס, באמצעות ריפוד של שיכבה עבה של רירית.

והנה כאשר המזון עובר מהקיבה, יש עליו חומצות חריפות שביכולתם לאכול את הגוף עצמו, מילא על הקיבה יש שכבת הגנה אבל מה עם שאר חלקי הגוף שהאוכל צריך לעבור בו?

והנה המפליא לעשות הנוסף... כאשר המזון עובר מן הקיבה אל המעי הדק, הלבלב זורק לתוך המעי הדק מיץ מסויים (נתר) שמנטרל את החומצה שהופרשה בקיבה, וכך המזון יכול להמשיך את המסע שלו בלי להזיק לשום אבר.

גם הכבד, והמרה, משתתפים בניטרול החומצות שקיבל המזון מהקיבה.

בתום התהליך הנ"ל נפתח השסתום שבתחתית הקיבה, הנקרא "שוער" והמזון המעוכל שנהיה נוזלי למחצה, ממשיך בדרכו למעי הדק, שסתום זה שומר שלא תעבור כמות גדולה יותר מאשר ביכולתו של המעי הדק לקבל.

נוזלים שוהים בקיבה זמן קצר מאד, אבל אם מגיע לשוער עצם מוצק, השסתום מתהדק והעצם נסגר שם, כי הקב"ה הפליא לעשות ששום מזון לא יעבור הלאה, אלא אם כן הוא נוזלי למחצה.

יש עוד פלא כאן, אין שוער הקיבה נפתח לתת מעבר למזון מעוכל נוסף אל המעי הדק, כל עוד המזון השוהה כרגע במעי איננו מנוטרל כבר מחומצות הקיבה, ע"י תוספת אנזימים מן הלבלב הכבד והמרה כנ"ל, כל עוד לא עבר המזון תהליך זה, יש מנגנון רפלקסי המונע עומס יתר.

המעי הדק הוא צינור מפותל, אשר אם ניישר אותו, יגיע אורכו מארבעה ועד ששה מטר, כאן הכין הקב"ה את השלמת עבודת הפירוק של מולקולות המזון, ובמיוחד השומנים, כל הפחמימות בין שמקורן בירקות ובין בחלב, חייבות להיהפך לסוכרים פשוטים, כדי שיוכלו לעבור דרך דופן המעי הדק, לתוך זרם הדם, מלאכת עיכול זו צריכה

שטח רב כדי לעבד עליו את המזון, לשם כך הכין הקב"ה את רפידת הצינור של המעי הדק בהמוני קפלים, במיליוני סיסים, (בליטות דמויות אצבע) שאורך כל אחד מהם מגיע למילימטר אחד, וכולם יחד מגדילים את השטח הפנימי של המעי פי שש מאות.

לדברי המדענים אילו היינו פורסים את רפידת המעי הדק על יחידת שטח, יכולנו להקיף בה את גוף האדם שלש פעמים.

קוטר המעי הדק הולך וצר מחמשה ועד שלשה ס"מ, ודפנותיו מתכווצים, ועל ידי זה כאילו "נלושה" התכולה שבו כדי לערבבה היטב במיצי העיכול, ע"י העירבול נוגעים כל חלקיקי המזון בדפנות המעי, ואלו גורמים לדחיפת התכולה הלאה בדרכה.

כנ"ל שני אברי עיכול נוספים משתתפים בפירוק המזון, הלב לב והכבד.

הלב לב היוצק לתוך המעי מיץ אלקלי (נתר) הסותר את חומצת המימן הכלורי שהופרשה בקיבה, ואסור שיישאר ממנה במזון בהמשך דרכו.

והכבד האוגר במרה מיץ הדומה לדטרגנט (סבון) ושובר את השומנים, כדי שהאנוזימים יוכלו להגיע למזון ולעשות את מלאכתם.

בעת שהמזון שוהה במעי הדק, הקפלים הרבים מונעים אותו מתנועה מהירה, כדי שלא לאבד את אבות המזון הצריכים להיספג בדופן ולהגיע לצרכי גוף האדם, ולא להיפלט החוצה עם שאר הפסולת מהגוף, שרירים מעגליים לוחצים סביב המעי בתנועה מקצבית, לערבב את המזון ולדחוק אותו לכיוון הסיסים הנ"ל.

הסיסים מתנחשלים ומתכווצים, כל אחד מהם נע לקראת חלקי המזון כדי ללחוץ ולהשפיע על המזון.

כיצד המזון המועיל מגיע לשאר גופו של האדם?

רכיבי המזון צריכים להיות זעירים במידה מספקת, כדי לעבור את דופן המעי, לתוך כלי הדם, תהליך זה הוא מסובך וידוע לחוקרים רק באופן חלקי.

לדוגמא כאשר מגיע למעי חומר סמיך מדי, מלעבור את דופן המעי, מיד חודרים למעי, מים, ומשיגים איזון ע"י מיהול, הסיוע הזה שאין לאדם שום שליטה עליו, אלא נעשה ע"י בקרה אוטונומית עצמאית שבמוחו של האדם, הוא עוד הוכחה להשגחת הבורא על האדם.

במרכזו של כל סיס עוברת רשת של כלי דם זעירים, לאחר שהפתמימות וחלק מן השומנים מוקטנים די הצורך, הם מחלחלים לתוך הרשת הזו, ומשם מועברים לזרם הדם הכללי.

רוב אבות המזון השמישים מגיעים לסיסים בשליש הראשון של המסע דרך המעי הדק. בהמשך, הטיפול הוא בפסולת, כלומר בתאים מתים ובחומר שאינו בר עיכול, כדי להפליט אותו למעי הגס.

אורכו של המעי הגס (בלשון חז"ל הכרכשת) מגיע למטר וחצי, ואף הוא מקופל בבטן האדם, בקטריות שונות פועלות על הפסולת לעכל חלק מהם, ולהפיק ויטמינים מסוימים.

דפנות המעי הגס, סופגות את המים המהולים בפסולת, (מה שהגוף החדיר בעת המעבר במעי הדק כדלעיל), והרי מים הללו חיוניים לגוף ואין לבזבזם, וע"י כך נעשית הפסולת הנותרת יבשה במקצת, ומועברת אל אבר החלחולת להוציאה מחוץ לגוף, גם כאן ישנה טכניקה נפלאה מהירות תנועת הפסולת מווסתת בדיוקנות, אם הפסולת תעבור במהירות, ישארו בה יותר מדי נוזלים, ואז יסבול האדם משלשול, אבל מצד שני אם תעבור הפסולת באטיות, תספוג החלחולת יותר מדאי מהנוזלים, ואז יסבול האדם מעצירות.

מצב הביניים הזה לא שלשול ולא עצירות הוא המצב של האדם הבריא, כמ"ש הרמב"ם (הל' דעות ד יג)

גם עצם הרקת הפסולת החוצה נעשית בטכניקה מורכבת, שרירי הבטן מתכווצים, ולוחצים לכיוון היציאה, בו בזמן נמתחת הסרעפת (השריר המפריד בין חלל החזה לחלל הבטן) בעת ההיא נעצרת נשימת האדם, והאוויר כלוא בריאות, כדי שהסרעפת תלחץ כלפי מטה, פעולה זו מופעלת גם בעת ההקאה וגם בעת שהאשה יולדת, כלומר יש כאן

תזמון פעולות של כמה חלקי הגוף, תיאום זה כה שגור אצלנו עד שאין האדם צריך אפילו לחשוב על כך בשעת מעשה.

ויש עוד להתפעל ממלאכת המיון של המזון בכל הגוף, זרם הדם מעביר את אבות המזון אל האברים ששם הם נצרכים, שרות זה מדויק עד להפליא.

לדוגמא, הסידן נחוץ מאד ליצירת תאים חדשים בעצם, ולא חלילה במוח אשר שם הוא יזיק מאד, "אין טעויות" בחלוקת המזון, זה לא דוור ששם מכתבים בבנין אחר, אם קורה כאן טעות, זה אסון...

יש צורך בחומר הסידן, גם עבור השיניים, הצפרניים, שערות, עצמות עיניים, עור או שרירים. כל אחד בפני עצמו.

לא די בכך, גם המינון שכל אבר ואבר צריך הוא מדויק להפליא, אילו זרם הדם היה מעביר סידן פחות מן הראוי, אז יסבלו הרקמות ממצוקה, וגם לא יותר מדי, כי אז יצמחו בצמיחה הרסנית או סרטנית, והוא פלא... (ע"פ ספר נפלאים מעשיך וספר לבריאות מדע ותזונה).

*

החזון איש בספרו אמונה ובטחון (פרק א אות ג) כותב: ולפנינו מחזה מזעזע כל לב חכם, במבנה גוף האדם לקבל המזון ולעכלו, ולחלקו באופן כימי ליסודות ניפרדים, ולשלוח כל יסוד למקומו הראוי אשר למדנו משפטם בכוח החכמה אשר חונן בה האדם.

משפט הכרס והקיבה, הכבד והמרה, הטחול והכליות, הלב והמח, ולכל איבר תפקידים מיוחדים, כולם עובדים שכם אחד בזריזות נפלאה, עד שמבררים את הדם ברור אחר ברור, ומעמידים אותו על אפנו בכמות האודם והלובן הדרוש לקיום המכונה, הנקראת אדם.

ומכוונים את מנת הסוכר בדיוק, ועוד דברים מפלסים בפלס דק על דק נבדק, והאדם טפש לבו, ואינו יודע מירב צבאו העומדים על משמרתו ועמלים בלי לאות, ובלי הרף למען חיהו, ולתת לו שארית בארץ החיים. עכ"ל.

הגמרא במסכת נדה (נא:) אומרת שכל דבר הטעון ברכה לאחריו, טעון ברכה גם לפניו, שואל החתם סופר והרי ברכת אשר יצר שנתקנה לאחר עשיית צרכיו של האדם ואין ברכה לפניו קודם שיעשה את צרכיו?

מתרץ החתם סופר תירוץ אחד וי"ל משום דאינו ראוי לברך עובר לעשיית צרכיו משום דאז תפלתו תועבה, אבל אה"נ דעיקרא אלפניו וכו'.

תירוץ שני אומר החתם סופר: ואולי י"ל כי ברכת אשר יצר גם כן היא כמו ברכה אחרונה על האכילה, אף ע"פ שכבר בירך אחר שנהנה גרונו, מ"מ עוד ראוי לברך ברכה אחרונה שפעל המאכל את פעולתו וחלק לכל אבר חלקו המגיע, ומפנה הפסולת לחוץ, והכל שייך לברכה אחרונה על האכילה.

לברך אשר יצר בכוונה

כתב בספר סדר היום: על ברכת אשר יצר, ויטול ידיו ויברך ברכת אשר יצר, וכו' ויברך אותה בכוונה, ויאמר מילה במילה כל עניניה, ויכוין בחד הגדול שהשם יתברך עושה עם האדם בכל שעה שיוצא לנקביו, שמקיא מה שאכל ויכול לעמוד, דאלמלא כן לא היה מספיק לו כל ממון שבעולם לרפואתו שיצא ממנו, וסופו שמת ובטל מן העולם, והקב"ה ברחמיו עושה מכונות ומדורות וענינים בגופו של אדם, להכניס הראוי להכניסו ולהוציא הראוי להוציא, ולקלוט הסולת ולהוציא הפסולת, ולהברות גופו שיהיה ראוי ומוכן לעבודתו כל ימיו.

ואם האדם יהיה שלם בדעותיו, ומכלכל במשפט דבריו, לא יחלה כל ימיו, ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו, א"כ ודאי ראוי לברך בכוונה גמורה ובדעת שלמה, לרופא כל בשר ומפליא לעשות, וכן ראוי לכל בעל נפש לכוין בכל ברכותיו כדין וכשורה בנחת ובדעת שלימה, ומברכותיו של אדם ניכר מה טיבו, אם ת"ח הוא וירא שמים, אם סכל הוא בעבודתו.

ידוע מעלת ברכת אשר יצר שהיא באמת הודאה על כלל החיים והמשכתם ומפורסם בספרי קודש שהיא סגולה לרפואה ושלא יחלה כל ימיו.

וכתב רבי שמשון פינקוס זצ"ל (נפש חיה דף נט) ברור לי מעל לכל ספק, שהסגולה הגדולה ביותר לבריאות לילדים ולאריכות ימים, הוא לברך ברכת אשר יצר מילה במילה, בכונה, ומעשה זה פותח שערי שמים. ע"כ.

ובסידור הגר"א (אשי ישראל) כתב: שהמברכו בכונה, ודאי יזכה לרפואה ויראה ישועה למעלה מן הטבע, דוהו לשון "מפליא לעשות" שהוא מרפא באופן פלא.

וכשהאדם נזהר ומברך ברכה זו של אשר יצר בנחת ובכוונה, לפי פירוש הדברים, זוכה על ידי זה שיהיה בריא בכל גופו במשך כל ימי חייו.

ורבים הם אשר נושעו ממחלות רבות וקשות עם קבלתם לברך ברכת אשר יצר מהכתב, ובכוונה הראויה.

ובספר טור ברקת מגורי האריז"ל, כתב, דאמירת ברכה זו, מטהרת את הנפש מזוהמתה כמו שעשיית צרכיו מטהר את הגוף. (הספר הנ"ל חיברו רבי חיים הכהן מארם צובא מתלמידיו של רבי חיים ויטאל והוא חיבור על השולחן ערוך אורה חיים בדרך הסוד)

ועל מעלתה של ברכת אשר יצר כתב השל"ה הק' (חולין אות רמא) דנתקן לאומרה בתחילת ברכת השחר, מחמת חשיבותה שהיא ראש לכל ברכות השבת.

ובס' שולחן אש, (שו"ע סי' ו') כתב: שאין בברכות מעולה כל כך, כברכת אשר יצר, והיא הברכה שמוליד יראת שמים.

כתב בשו"ת מן השמים (סי' לד) לרבי יעקב ממרויש זצ"ל אחד מהראשונים, שהיה שואל שאלות מן השמים על ידי שאלת חלום והיה מקבל תשובות.

ובשאלה לג' שאל על ברכת אשר יצר האם צריך לברך כל פעם שעושה צרכיו או מספיק הברכה הראשונה שברך בבוקר?

והשיבו: הלא ידעת ארבעה צריכין להודות, וחולה אחד מהן, ואין לך חולה גדול מזה, כמו שכתוב "מִהֵר צַעֲהָ לְהַפְתֵּחַ". (ישעיה נא יד) דהיינו שברכת אשר יצר היא כמו ברכת הגומל, שהוא כחולה שנתרפא ולכן צריך לברך בכל פעם שנצרך לנקביו.

וידוע שאנשים שנחלו בכליות צריכים למכונה מיוחדת לשאוב את הפסולת מגופם, וצריכים לשבת במקום אחד לכמה שעות כמה פעמים בשבוע בשביל זה, רח"ל, והנה האדם הבריא נעשה הכל ממילא באיזה דקות ובנקל, כמה צריך להודות על זה להקב"ה.

פעם אמר הרב פינקוס זצ"ל על ברכת אשר יצר, אני טוען שאנו לא מברכים אשר יצר כמו שצריך, איך אני יודע? עובדא שישנם הרבה חולים... אם היינו מברכים כמו שצריך "רופא כל בֶּשֶׁר וּמַפְלִיא לְעִשׂוֹת" לא היו קורים דברים כאלה.

אנשים נוטים בברכה הזאת להבליע את המילים, מדוע? כי זו ברכה ארוכה, אין זמן לומר אותה מלה במלה, אז במקום לומר ה' אלוקנו אומרים אדלנו, אנו צריכים לומר את הברכה כמו שצריך, לומר מילה במילה, אשר יצר את האדם בחכמה מהתחלה ועד הסוף, ואם היינו אומרים כמו שצריך ברוך אתה ה' רופא כל בשר ומפליא לעשות לא היו כאלו מחלות.

ומספר הרב פינקוס זצ"ל אני עצמי יודע מה פירוש אשר יצר, כי חויתי זאת על בשרי...

עברתי תאונת דרכים ונשברו לי הצלעות, העצמות, שכבתי בבית חולים והייתי בהלם, שכבתי בחדר מיון, ורציתי להוציא מים ולא יכולתי, ותפס אותו כזה פחד, שכל ההלם של התאונה היה כלום לעומת הפחד הזה.

תבינו! אדם שהולך לשרותים, מוציא מים כמו מלך, תחשבו איזה חסד זה, זה חסד עצום, נו לא מגיע להשם יתברך תודה על כך?!!!

יהודי אחד שהיה גר בגרמניה סיפר, שכאשר היה ילד, חשקה נפשו לנסוע לצאנז' לאדמו"ר הדברי חיים מצאנז'. אביו הסכים לכך, ונתן לו כסף לנסיעה, אך בתנאי שלא יסע ליותר מיום אחד.

הילד הגיע לצאנז' ורצה להיכנס לאדמו"ר, אבל אמרו לו שבאותו יום הרבי אינו מקבל קהל כלל.

הוא החליט לעמוד מאחורי דלת חדרו של הרבי, ולעקוב אחרי הנהגותיו.

וכך הוא מספר: עמדתי מאחורי הדלת, ושמעתי את הרבי מברך ברכת אשר יצר, הברכה ארכה כעשרים דקות, בהתלהבות נרגשת מרוממת, שאי אפשר לתאר בכתב, רק כדי לשמוע אשר יצר כזה היה כדאי את כל הדרך הארוכה.

לאחר שגמר הרבי את הברכה, פתח הרבי את הדלת וראה אותי, פנה אלי ואמר: בני יש ליזהר לכוון באשר יצר, יותר מאשר ב"ונתנה תוקף"...

והסביר הרבי: תפלת ונתנה תוקף היא מנהג, וברכת אשר יצר היא מתקנת חז"ל, דע לך שברכת אשר יצר הנאמרת בכוונה, בכוחה להביא יותר ישועות וברכות לעולם, מונתנה תוקף.

בחור כבן שמונה עשרה הגיע אל ד"ר ברוקס מתל השומר, ושטח בפניו בעיה קשה, למרות גילו המבוגר, הוא סובל מבעיות הרטבה וביקש רפואה למכתו.

הרופא ד"ר משה אליקים ברוקס (שימש במרכז הרפואי תל השומר ובמעייני הישועה, מתלמידי החכמים בכלל בית דוד בחולון) שהוא גם תלמיד חכם, נתן לו כמה עצות רפאיות, אבל לאחר מכן הציע לו גם לברך ברכת אשר יצר בכונה, והטעים בפניו שבכוחה של ברכה זו להביא לריפוי.

לאחר זמן קצר חזר הבחור אל הרופא, והודיע לו, שאכן העצה פעלה את פעולתה, והבעיה היתה כלא היתה.

הרב זילברשטיין שליט"א שהביא את הספור (טובך יביעו א עמ' רסט) אמר, שמוכח בעליל שיש בברכה זו כח רב כדי לרפא חולים, ותחלואים קשים, וכדאי אם כן לקבל על עצמנו לברך אשר יצר בכוונה גדולה, וראוי לנהוג גם כשהוא קם ממיטתו בלילה שיברך בכוונה ובבגדים מתאימים.

ומעשה בבחור שבא לפני רבי מאיר חדש זצ"ל ואמר לו ילמדנו רבינו שיטת סלבודקה מהי?

אמר לו רבי מאיר חדש זצ"ל לך לרב זבולון גרז הוא ילמדך. ואיך תעשה זאת? תגיד לו שאין לך היכן לישון הלילה, והוא יכניסך לביתו.

עשה הבחור כעצתו, בחצות ליל התעורר הבחור משנתו, הוא שמע את רבי זבולון נכנס לחדרו, רבי זבולון התבונן לראות אם הוא מכוסה כראוי, פתח קמעא את החלון, להכניס אויר צח, וסגר את החלון.

אחר נפנה לשירותים, כשיצא ניגש לארון הוציא חלוק, לבשו, ניגש לראי, הוציא את המסרק, סירק את זקנו ושערו, ואז החל לברך ברכת אשר יצר בהטעמה ובניגון שובה לב.

בבוקר שאל הבחור את רבי זבולון, רבינו עד כדי כך? השיבו, כן... חייל שאומר תודה למלך, חייב להיות לבוש בבגדים מתאימים, צריך שיראה כראוי.

(רבי זבולון גרז זצ"ל נולד בשנת תרס"ד לאביו רבי נתנאל יוסף גרז הי"ד שהיה מתלמידי הותיקים והמובהקים של הסבא מקלם, רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל כמו כן היה משגיח בישיבת טלז ואב"ד העיר אוזבינט בליטא.

בצעירותו למד ר' זבולון בישיבה קטנה בעיר קלם, אצל רבי אליהו לופיאן זצ"ל בסיימו את הישיבה הקטנה, למד בישיבת טלז, והיה בן בית בביתו של ראש הישיבה רבי יוסף ליב בלוך זצ"ל.

בחודש אלול שנת תרפ"ד עם הוסדה של ישיבת כנסת ישראל בחברון שבארץ הקדש, ועקב גזירת הגיוס שריחפה על בחורי הישיבות בליטא, נמנה על חברת האריות מישיבת טלז שעלו לארץ הקודש לישיבת חברון, והיה בין ראשוני תלמידי ישיבת חברון וממייסדי הישיבה.

בחסדי השי"ת ניצל בניסים גלויים מהטבח הנורא שנערך בחודש אב תרפ"ט בעיר חברון שנקרא מאורעות תרפ"ט, באותה שבת בה נערך הטבח הנורא, שהה עם רבים מתלמידי הישיבה ותושבי חברון בביתו של ר' אליעזר דן סלונים הי"ד מתוך תקווה שבית זה הוא מקום מבטחים, עקב מעמדו המיוחד של בעל הבית בעיר חברון.

אך גזירת שמים היתה שרוב השוהים בבית זה נטבחו על קידוש השם, אך כאמור בניסי ניסים ניצל ר' זבולון מהפוגרום הנורא, כשהרוצחים עזבו את החדר בו שהה בראותם אותו שוכב על הרצפה מכוסה בדם קדושים אחרים, ובחושבם שאין הוא בין החיים, וכך ניצל בחסדי שמים ללא פגע.

רבי זבולון גרז היה תמיד עם מאור פנים, וחיך שהיה שרוי תדיר על פניו, כששאלו לשמחה מה זו עושה? ענה רבי זבולון וסיפר, נכנסתי פעם אל הסבא, והוא אמר לי זבולון אתה נראה כמו רשע... ידענו שכשהסבא אומר, לא שואלים שאלות, אבל מכיון שהייתי יחסן אצלו, בזכות אבי זצ"ל שהיה מתלמידי המובהקים, נשארתי לעמוד עד שיבאר את כוונתו.

ואכן הסבא נעמד וביאר לי: בפנים כאלו אתה בא לכאן? (לישיבה) איפה הפנים השמחות שלך? הרי באת למקום של אנשים מדושני עונג, (לישיבה) כך נראה מדושן עונג? המשיך רבי זבולון ואמר: מאז בכל פעם שאני נפגש עם אנשים, הם מוצאים אותי עם פנים שמחות, התלמידים שזוכרים אותי מחברון, אומרים לי הסבא השפיע עליך וההשפעה נמשכת עד היום, הסבא היה צועק, אתם מקטינים את עצמכם, אתם צריכים להיות מדושני עונג, מי שבאמת מדושן עונג מרגיש בישיבה כמו בגן עדן.

כמו בסלבודקה כך גם בחברון דאג הסבא מאוד להעלות את קרנו של בחור הישיבה בעיני עצמו ובעיני הרחוב, תיאר זאת רבי זבולון גרז, אני זוכר איך התייחסו פעם ברחוב אל בחור ישיבה, וכיצד הסבא הפך את התמונה, הוא האיר אותנו באור התורה וגרם לנו לחוש את ויגבה ליבו בדרכי ה'.

הוא ביקש שנגיע למצב של ויגבה לכו בדרכי ה', גאוה בדרכי ה', השיטה אכן הצליחה, השיטה כללה גם אמצעים חיצוניים שהסבא ראה בהם צורך השעה, חליפה קצרה ועניבה, גם הבלורית הפכה בעת ההיא לנוהג מקובל על הכל.

בתחילת שנת תרצ"א חזר לליטא שם התחתן עם בתו של רבי יצחק מלצר שהיה נקרא בפי כל, רבי יצחק 'מחלק' משום שדאג לחלוקת לחם לבחורי הישיבה.

הוא ייסד ישיבה קטנה בסלבודקה בשם אוהל משה ובה למדו מאות ילדים ונערים היתה זו אחת מהישיבות הקטנות המצוינות בליטא בנין ישיבת אוהל משה היה ברחוב הישיבה מול ישיבת כנסת ישראל בסלבודקה.

בשנים הראשונות ליסוד הישיבה לא היה מטבח לבחורים וכל אחד אכל את פת לחמו באכסניה בה הוא גר, העניות היתה גדולה, רוב בני הישיבה באו מהעירות ממשפחות עניות, ובדרך כלל כל מה שאכלו היה פרוסת לחם יבשה ליום, וגם זה בקושי.

בתחילה דאגה הישיבה לקצבת לחם לבחורי הישיבה, ראשי הישיבות היו גאוני הדור אבל כסף לא היה לישיבה עבור החזקת מטבח לתלמידים, העניות בליטא היתה נוראה, רוב האדמות היו שייכות לליטאים, והיהודים התפרנסו בקושי מכל מיני עבודות צדדיות.

בישיבה בקושי יכלו להקציב לחם לבחורים, ר' איצלה מלצר, שמחמת צידקותו ומעשיו, הוסיפו לו את שם החיבה 'מחלק' התחיל לדאוג יום יום לבני הישיבה ללחם לשובע.

רבי איצלה היה נוסע כל בוקר עם סוס ושקים ריקים כדי לאסוף לחם לבחורים בישיבה, והעניות היתה כל כך גדולה שאנשים היו תורמים לפעמים רק פרוסת לחם, או קצה לחם שנשאר, תרומה של חצי לחם או לחם שלם, היתה כבר בגדר אוצר, כך היה מסתובב בסלבודקה ובקובנה באיזור מגורי היהודים, והנשים הצדקניות חיכו לתרום פרוסת לחם לישיבה.

לאחר כמה שעות עבודה, היה חוזר עם שקים מלאים של חתיכות ופרוסות לחם, ומביא אותם לסבא מסלבודקה רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, השמחה היתה גדולה יש לחם לבחורים, סיפרו שהסבא היה מחלק לבד את הלחם לבחורים, לבחורים חדשים שהגיעו רק עכשיו ללמוד היה מחלק את הפרוסות הכי טריות, ולבחורים המבוגרים שלמדו כבר כמה שנים בישיבה, היה נותן לחם פחות טרי.

מספרים שראש ישיבת סלבודקה ר' איזיק שר חתנו של הסבא מסלבודקה היה מקבל את הלחם היבש עבור משפחתו, זה היה הקעסט שקיבל, ולעצמו השאיר הסבא את הלחם הכי יבש והכי קשה שבמעט לא ניתן היה לאכול, הוא היה משרה את זה בכוס תה עד שיכול היה לאכול.

בשנת תרצ"ט נכבשה מדינת ליטא ע"י הצבא הרוסי, והיתה תחת שלטון רוסי, באותה תקופה היתה מדינת ליטא, מוצפת בעשרות אלפי יהודי פולין שברחו ממקום מגורם עקב כיבושה של פולין ע"י הצבא הגרמני, שהות יהודי פולין בליטא היתה למורת רוחו של השלטון הרוסי, והשלטון הרוסי גזר גזירה שכל מי שאינו אזרח ליטאי חייב לעזוב את ליטא.

ובהיות שרבי זבולון גרז זצ"ל למד בישיבת חברון שבע שנים קיבל אזרחות פלסטינה של המנדט הבריטי ששלט בתקופה זו בארץ ישראל, נחשב הוא בליטא כאזרח זר וגם עליו חלה הגזירה של השלטון הרוסי שעליו לעזוב את ליטא, לא הועילו כל המאמצים שנעשו אז לבטל גזירה זו ואכן בתחילת שנת תש"א עלתה כל המשפחה לארץ ישראל.

לבסוף התברר שהיתה זו יד ההשגחה העליונה להציל את משפחתו מהשוואה האיומה שפקדה את ליטא. בתקופה זו בה ניספו משפחת אביו רבי נתנאל יוסף הי"ד וששת אחיו ואחותו הי"ד כמו כן ניספתה משפחת אשתו ע"ה.

לימים החליט רבי אהרן קוטלר זצ"ל ראש ישיבת קלצק בליקווד בארה"ב להקים סניף של ישיבת קלצק בארץ ישראל, המקום שנבחר היה במושבה פרדס חנה, בה שימש רב המושבה רבי צבי יהודה מלצר זצ"ל בנו של רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, וגיסו של רבי אהרן קוטלר זצ"ל.

הישיבה נפתחה ע"י קבוצת בחורים נבחרת מישיבת חברון ששלח רבי יחזקאל סרנא זצ"ל ראש ישיבת חברון, וכר"מ הישיבה נבחר רבי זבולון גרז זצ"ל שהיה נוסע יום יום מחדרה הסמוכה לפרדס חנה.

בשנת תש"ו נבחר ר' צבי יהודה מלצר זצ"ל לרב העיר רחובות, ויחד עמו עברה הישיבה מפרדס חנה לרחובות, ורבי זבולון גרז זצ"ל שימש כר"מ הישיבה ברחובות והיה נוסע בכל יום ראשון לרחובות ושוהה בה עד יום חמישי אחר הצהריים, ואז היה חוזר לחדרה. לאחר תקופה הצטרף גם רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל לר"מ בישיבה.

בשנת תשי"א עברה משפחתו לגור ברחובות, באותה תקופה הקים רבי צבי יהודה מלצר זצ"ל רב העיר, בית דין ברחובות, הדיין הראשון שנתמנה בבית הדין היה רבי זבולון גרז זצ"ל. לדיונים היו מצטרפים שני רבנים נוספים מהשכונות הסמוכות לרחובות. בית הדין היה מתכנס לעתים לפי הצורך ובד בבד המשך לשמש כר"מ בישיבה.

במשך הזמן התמסד בית הדין והחל לפעול בכל ימות השבוע, ורבי זבולון נתמנה כדיין קבוע בבית הדין, וחדל לשמש כר"מ קבוע בישיבה, ומידי פעם היה אומר שיעורים ושיחות בישיבה.

לאחר פרישתו של רבי צבי יהודה מלצר מהרבנות של העיר רחובות, נתמנה רבי זבולון גרז זצ"ל כאב"ד בבית הדין ברחובות.

עם הגיעו לגור ברחובות נתמנה רבי זבולון גרז זצ"ל כרב בית הכנסת המרכזי ברחובות 'שונה הלכות' והיה אומר בו שיעורים ושיחות בכל ימות השבוע בשבתות וימים טובים, ושימש בתפקיד זה עד יום פטירתו י"ג מנ"א תשמ"ט ת.נ.צ.ב.ה.

מסופר על רבי יהושע מאמאן זצ"ל, (ראב"ד מראכש – מרוקו מח"ס עמק יהושע עוד) כשהיה מתפלל, או מברך, היה אומר מילה אחר מילה במתינות בדבקות גדולה, כמונה מעות כפשוטו.

וכשהיה מברך ברכת אשר יצר, היה נעמד בדרך כלל ליד המזוזה, ומברך בכוונה גדולה מילה במילה.

ובאופן קבוע היה רגיל לסיים ולהוסיף כמה מילים אחרי חיתום הברכה, וכך היה אומר: "זה הברכה וזה הרפואה" לעולם לא החסיר את המילים האלו, והסביר את כוונתו, "זה הברכה" כך צריך לברך מילה במילה, "וזה הרפואה" זו סגולתה של ברכת אשר יצר למי שאומרה כך מילה במילה, שיזכה לרפואה שלמה ולא יחלה כל ימיו.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א סיפר על אביו, המקובל רבי סלמן מוצפי זי"ע. זכורני את מור אבי ז"ל בלילות שהייתי ער בעודי בן תשע שנים, ראיתיו קם משנתו בסביבות השעה אחד עשר בלילה, קיץ וחורף, ונוטל ידיו שחרית, עם סידור כונת הרש"ש, כשעל כל שפיכה, היתה הפסקה של כשתי דקות, שבזמן הזה היה מעיין בעיון בכוונות שבסידור הרש"ש, כארבעה דפים גדושים של שמות הקודש, והכל בעמידה, הגם שהיה חלש מאד.

לאחר תום שלשת השפיכות, שפשף ידיו וכו' ברך על נטילת ידים בכוונות, ניגבם, וישב על ספסלו, כשרק נר דולק על שלחנו, שלא להפריע את שינת הילדים.

פתח את סידור הכוונות, ופניו היו כמלאך האלוקים, רמז לי למהר לישון ואני מתחת לשמיכה, הצצתי עליו איך במשך כעשרים דקות הוא קורא את הברכה אשר יצר, עם כוונות נוראות, והיה שמח כמי שחצי כדור הארץ שלו, וכמלך על ארצות תבל ומאושר מאין כמוהו.

וכשסיים ברכת אשר יצר, הסמיך אליה את ברכת השחר בסידור הכוונות והנר עדיין דולק, שעה ומחצה לקח לו לברך ברכות השחר.

עוד סיפר הרב מוצפי שליט"א על ראש ישיבת פורת יוסף רבי יהודה צדקה זצ"ל הייתי רואה מידי יום בישיבה, איך שהוא רוחץ ידיו, ועומד דום בכניסה למסדרון, וידיו רועדות ומתנדנדות כשהוא חובק את כפותיהן צמודות, ומברך ברכת אשר יצר בעצימת עינים מילה במילה עד סיומה.

וכך גם המקובל רבי יצחק כדורי זצ"ל היה יוצא ורוחץ את ידיו, עומד בקצה המסדרון, ידיו מחבקות את חזהו, ימין על שמאל והניחם מתחת לגלימתו ומברך בנחת ובצניעות את ברכת אשר יצר בכונה עצומה.

וכך גם רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה מברך בפה מלא בחיתוך אותיות ובגילוי הברות, את כל התיבות והאותיות של

ברכת אשר יצר כשעיניו נשואות לשמים, ואינו מבחין בהמולה מסביבו, לאחר שסיים, התפנה להשיב לשאלותיהם של בחורי הישיבה אשר המתינו לו וכו'

גם המקובל חכם ששון לוי זצ"ל איש קדוש, אשר כל ימי החול היה יושב בתענית, עומד בפנת המסדרון ידיו משולבות ימין על שמאל, עוצם עיניו בהתלהבות ואומר מילה במילה את ברכת אשר יצר, ומתלהב כולו, ועקבי רגליו מתרוממות לפי הקצב כמו באמירת קדוש, כתפיו עולות ויורדות וכל גופו מזדעזע, ואומר בחיתוך אותיות אחת לאחת את הברכה, וכשסיימה הרגשנו שהנה הוא ירד עתה מעולם העליון לקרקע.

אשרי עין ראתה כל אלה. (מתוך הסכמתו לספר אשר יצר בכונה)

המעשה הזה התרחש בביה"ח מעיני הישועה, שם אושפז אדם שכמעט הגיע לשנתו התשעים, הוא הובהל בעקבות סתימה באחת מנקביו, כל כמויות התרופות המתאימות שנדחסו לגופו, כל תעלולי הרפואה המודרנית לא הועילה מאומה, המקרה הקשה הובא לשולחנם של מומחי הרפואה בתחום, והמסקנה הייתה, כי אין מה לעשות ורק לחכות לנס.

סגן מנהל בית החולים, שהוא רופא שומר תורה ומצוות, העוסק רבות בתחום רפואה והלכה, וקדושת החיים, כינס את בני המשפחה, סקר את מצבו הרפואי של אביהם המונשם שכליותיו חדלו מלתפקד, הביא את חוות דעת כל המומחים, ואמר להם הרפואה הקונבנציונלית סיימה את תקפידה, אין יותר מה לעשות, כל רגע ורגע שאביכם חי זהו נס גלוי.

עכשיו מה שנותר הוא לבקש את התערבותו של בורא העולמים, רק הוא יכול, לכו ועשו ככל שביכולתכם עפ"י עצת גדולי הדור סיים הדוקטור את דבריו.

למחרת היה זה יום ששי, ובשעת אחה"צ, אחד מבניו של החולה העומד בראש ארגון ידוע, העוסק בקירוב רחוקים

בקרב סטודנטים, החליט לקחת לסיור במנהרות הכותל קבוצה של כמאה סטודנטים.

לאחר הסיור המרגש במקום הקודש והמקדש, כשהם אפופי רצינות והילה של קדושה מרחפת מעליהם, הושיבם אל מול הכותל המערבי, והחל ללמדם לראשונה בחייהם את ברכת אשר יצר, את העומק הטמון בכל מילה ומילה בברכה, ועד כמה אפשר לסבול ולעמוד בסכנת חיים, כשאתם יסתם אחד מהם.

לפתע פתח את דבריו בפניהם, ואמר: אבא שלי שוכב כרגע בבית החולים בסכנת חיים של ממש, בעקבות בעיה רפואית חריפה, הרופאים הרימו ידיים אין מה לעשות, ועפ"י הרפואה המודרנית העכשווית, אם לא יתרחש נס של ממש הוא עלול למות בכל רגע ח"ו, רק אתם יכולים להצילו ולהחזירו לאיתנו.

שקט השתרר ברחבת הכותל, ואז המשיך הבן, אנא קבלו על עצמכם החל מרגע זה לברך ברכת אשר יצר לרפואת אבי.

בהתרגשות עצומה עמדו מאה תינוקות שנשבו, ומיררו בכי על אבני הכותל, תוך הבטחה כי יקבלו על עצמם את הברכה החל מהיום.

לאחר המעמד המרגש, קיבל סגן מנהל בית החולים טלפון מהבן ובו גולל בפניו את כל שהתרחש הרגע בירושלים, אני עשיתי את המוטל עלי כפי שיעץ לי אחד מגדולי הדור, ואת המיטב שביכולתי, גש למחלקה למעלה וראה מה מצבו של אבי התחנן הבן...

ממש סיעתא דשמיא, ומי שלא חזה בגליון הרפואי לא יאמין למה שהתרחש, יום אחר יום השתפר התפקוד הכלייתי, בצורה דראמטית, ובתוך עשרה ימים התייצב מצבו של האב, ובעייתו הרפואית הלכה ונעלמה. (עפ"י ד"ר בריאר מנכ"ל ביה"ח מעיני הישועה).

יום אחד סיפרה הרבנית בת שבע קנייבסקי ע"ה כך: באה אלי אשה מחו"ל וסיפרה לה שיש לה כל מיני בעיות, סיפרתי לה על הסגולה החדשה שהועילה להרבה אנשים, והמלצתי לה שתקבל על עצמה לומר את ברכת אשר יצר מתוך הסידור בכוונה.

להפתעתי הגיבה האישה בהתרגשות, הרבנית אינך יודעת עד כמה את צודקת, ואספר לך סיפור אישי שקרה לי בעצמי.

לפני חצי שנה בלבד אבי חלה מאד, והיה הכרח לנתחו בלבד, זה היה ניתוח מסובך ומייגע, שנמשך כמה שעות, בסיומו יצא הרופא ואמר אני חושש שפגענו בו, והוא לא יוכל לשלוט בצרכיו, יזדקק לטיפול מיוחד.

מכיון שאני מסורה מאד לאבי, הצטערתי מאד, הרגשתי שאני רוצה להתחזק בדבר מה לזכות עבורו, ועלה בדעתי למרות שקשה לי מאד להתפלל בלשון הקודש, ואני מתפללת באנגלית, אבל את ברכת אשר יצר, אברך מתוך הסידור בלשון הקודש.

ההחלטה לא היתה קלה, וכל ברכת אשר יצר ארכה כחצי שעה, לעיתים הייתי צריכה בחצות לילה להתעורר לחלוטין, להדליק אור ול"שבור את השיניים" ולומר את הברכה.

אך הכל היה כדאי, כי כעבור 3 שבועות נרפא אבי לחלוטין, ותחזיתו השחורה של הרופא לא התגשמה.

סיפר הרב יהודה מועלם זצ"ל מראשי ישיבת פורת יוסף, היה גבאי בישיבת 'פורת יוסף' ששמו היה 'רבינו פוליטי' (רבינו הוא שמו הפרטי) הוא לא היה רב, אבל היה חסיד ובעל צדקות גדולים, וגומל חסדים.

והיה עשיר גדול, והיה מתעסק בעניינים ציבוריים וסיפר בעצמו מה שראה בתורכיה.

שהיה אחד חכם וחסיד, שנהיה חולה, וחלה במחלה
אנושה במעיים, וכמה שטיפלו בו לא הועיל, והיה מסוכן ונוטה
למות.

החולה אמר לבנו, שלא יפחד, כי הוא לא ימות, ואילו
הרופא אמר לבן שאביו לא יחיה ושעותיו ספורות, והוא כבר
מכין לו תעודת פטירה, ועוד שעות אחדות הוא כבר ימות,
שיהיה מוכן לכך.

הלך הרופא לביתו לכתוב תעודת פטירה, פלוני מת בחולי
כזה וכזה.

והנה בלילה החולה הזה התעורר ופתח את העיניים
והתחיל לדבר, לאט לאט.

והנה כבר יש תקוה שיהיה בריא.

בבוקר בנו הלך להתפלל, והבית של הרופא היה על הדרך
ההוא, והנה הרופא הסתכל מהחלון וראה את הבן צועד ליד
ביתו, וחשב שבטח הוא בא לקחת את התעודת פטירה, אבל
ראה שהוא ממשיך ללכת למקום אחר.

קרא הרופא לבן של החולה שיעלה לביתו לקחת את
התעודת פטירה, אמר לו הבן אבי הבריא.

הרופא לא האמין, והיה מתפלא איך זה שהחולה אמר על
עצמו בתוקף שהוא לא ימות, הרי הוא היה חולה מעיים ואין לו
כת, ואיבד הרבה נוזלים

אמר להם החכם החסיד אני אגיד לכם איך ידעתי, כי תמיד
הייתי נזהר בברכת 'אשר יצר' שאחרי שיצא לצרכיו היה יושב
אח"כ בברכה ולא הולך ומסתכל לכאן ולכאן, אלא אמר את
הברכה 'ברוך אתה' בכוונה גדולה, ואמר שמעולם לא בירך
בלי סידור, והיה מודה לה' בשמחה על הבריאה והפלאים
שהקב"ה עשה בעולם.

וא"כ אני משתדל לכוון באשר יצר, ואני אמות בחולי מעיים
איך אפשר? וא"כ חייב להיות שאני יבריא.

סיפר רבי אברהם מימון שליט"א (רב בית הכנסת רמה
בירושלים) יש לי חבר ילדות מארץ מולדתי מקסיקו, שכיום
הוא אברך ההוגה בתורה בישיבת ליקווד בארצות הברית.

הרבה בחורים והאברכים שהיה להם 'חוש הומור' היו
קוראים לאברך הזה 'רבינו אשר יצר' כי חוץ ממה שהיה
מפורסם שהוא יושב ועוסק בתורה יום ולילה, היה עוד יותר
מפורסם שברכת 'אשר יצר' אצל האברך הזה, זה משהו שלא
ניתן לתאר.

מאז שסבתא שלו נפטרה, הוא כל הזמן תולה ברכונים של
ברכת 'אשר יצר' לעילוי נשמת סבתא שלו, וכן כל הזמן היה
מפרסם מודעות בתוך מעליות, על מעלת ברכת אשר יצר, גם
לעילוי נשמת סבתא שלו.

והנה יום אחד חמיו מתקשר אליו תשמע חתני היקר, הבת
שלי דיברה איתי שחסר לכם כל מיני רהיטים בבית, אני יודע
שאתה בחור מתמיד, אבל אולי תקפוץ אתנו למפעל
הרהיטים, בבקשה אני מבטיח לך, נעשה את זה צ'יק צ'אק,
טוב, בשמחה...

למחרת נסעו באוטו, חמיו, הוא, ואשתו, וגם התינוק הקטן
לכיוון מפעל הרהיטים.

מפעל ענק שפשוט בכניסה נותנים לך מכשיר 'ניווט'
בשביל שלא תאבד את עצמך.

מגיעים למקום, יורדים מהאוטו, באים לפתוח את תא
המטען בשביל להוציא את העגלה לתינוק, כי מי יכול לסחוב
תינוק על הידיים כמה שעות טובות, מנסים לפתוח אך לא
הולך, ושוב הוא מתיישב על התא מטען, וצועק 'שכוחו וגברתו
מלא עולם' ועם כל גופו קופץ ומרעיד את כל האוטו, ומנסים
לפתוח, אבל שום כלום, מנסים עם המפתח אבל שום כלום.

מה עושים? מה יהיה? איך נרים את התינוק הזה? אומרת אשתו אני ירים אותו על הידיים אין מה לעשות.

הם מסתובבים להם במפעל ענק הממדים, ומסתחרר להם הראש והגוף מהסחורה העצומה, כמה אלפי סוגי ספות עם צבעים שונים ומשונים, עם צורות שונות ומשונות, שהרבה רהיטים אתה לא מבין מה עומד מולך, כסא? שולחן? תיבה? או סתם בול עץ שאיזה נגר לא יוצלח בנה.

והנה לפתע צעקה, זעקה, צווחה של האמא, הצילו הצילו תזמינו אמבולנס מה קרה??? התינוק היה בידיים שלה .. והנה פתאום היא מרגישה שהנשימות שלו כבדות והוא מתחיל להשתעל, ופתאום הוא נהיה אדום... כחול...

היה במקום איש שעבר פעם קורס עזרה ראשונה, מיד הוא הנשים את הילד, וחזר לו האוויר, ואז לפתע נופל לחבר שלי 'האסימון'.

אם תא המטען היה נפתח, התינוק היה בתוך העגלה הסגורה, ואנחנו היו שקועים בצבע הספות, ובצורות המשונות של הארונות, וחלילה וחס הילד היה הולך, היה נפטר, ה' ישמור.

איזה נס, פשוט נס, תודה ריבוננו של עולם, איך אתה דואג לי... איך אתה משגיח עלי... אין בפי מילים להודות לך ולהלל אותך...

אבל הסיפור לא נגמר, הם חוזרים לאוטו וחוזרים הביתה, עולים הביתה והולכים לישון...

ואותו אברך רואה בחלומו, את סבתא שלו, מה שלומך 'אבולייטא'? [סבתא בספרדית]

תדע לך אומרת לו הסבתא, שהיום אני מנעתי את הפתיחה של התא מטען, נתנו לי רשות משמים לרדת, ולהחזיר לך טובה על כל מה שעשית בשבילי.

היה צריך לקרוא אסון, אבל אני עמדתי כאן והפכתי עולמות להחזיר לך טובה על כל מה שעשית בשבילי, לך עכשיו, תפתח את התא מטען.

מיד הוא מתעורר, כולו מזיע, הוא מתקשר לחמיו, הלו?!!! הלו?!!! מה קרה, אתה מתקשר??? אמצע הלילה עכשיו...

חמי היקר, בבקשה לך תפתח את התא מטען של האוטו, בבקשה בבקשה...

הכל טוב? אני מוכרח לדעת אם הוא נפתח?...

ואז סיפר לחמיו את כל הסיפור, מיד חמיו ירד לכיוון האוטו הולך מכניס את המפתח מסובב, והופה התא מטען נפתח...

כקריעת ים סוף

אומרת הגמרא (פסחים קיח.) אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה: קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב "נתן להם לְכֹל בְּשׂוֹר" וסמך ליה "לְגֹזֵר יַם סוּף לְגֹזְרִים".

אמר רבי אלעזר בן עזריה: קשין נקביו של אדם כיום המיתה וכקריעת ים סוף, שנאמר: "מָהֵר צִעָה לְהַפְתִּיחַ" וכתיב בתריה "רַגְעֵ הַיָּם וַיִּהְיוּ גְלִיּוֹ".

והנה על דברי הגמרא, לגבי קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף כתב הרשב"ם כקריעת ים סוף. כלומר: נס גדול עושה לו הקדוש ברוך הוא למי שנותן לו מזונות, כאשר עשה לישראל שקרע להם ים סוף ונפקא מיניה למבעי רחמי:

ונראה שהוא הדין כשדימו חז"ל את יציאת נקביו לקריעת ים סוף שגם לזה צריך לעשות נס גדול, כמו שהיה בקריעת ים סוף ולהרבות בבקשת רחמים.

וידוע מה שאמר המשגיח רבי ירוחם ז"ל שאילו היה האדם יודע כמה מורכב ומסובך הוא ענין העיכול, והוצאת הפסולת בעשיית צרכיו, היה שולח מברק לביתו בכל פעם, להודיע להם שהכל עבר בשלום, שהוא

כמו ניתוח מסובך שנעשה בחנם מאליו, ובלא צער, בכל פעם. (תפלת חנה דף סו)

והמשגיח רבי יחזקאל זצ"ל היה אומר שהוא נס כמו יציאת מצרים.

כותב הרב פינקוס זצ"ל בספרו שערים בתפילה (עמ' ס) על דברי חז"ל אלו, גם זו הלכה למעשה לאדם בעל לבב, אחר שהתפנה והרגיש איך שהקב"ה רופא כל בשר, ועושת פלאי פלאות, אין מחלה ברוך השם, ואין מה שעוצר את הפסולת בתוך הגוף להרעיל האדם, והנה מתנקה הוא בקלות בחסד וברחמים, הרי באותם הרגעים עבר את קריעת ים סוף.

וכמה צריך הוא לומר את ברכת אשר יצר בהתלהבות של הודאה להקב"ה, כל זה נקנה בעיקר ע"י הרגל, להתרגל לפתוח את העינים השכל והלב, ועל זה אמרו חז"ל (סנהדרין צ"א:) אמר רבי יהושע בן לוי: כל האומר שירה בעולם הזה, זוכה ואומרה לעולם הבא, שנאמר: "אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִהְיֶה לְךָ סֵלָה".

בספר שיחות לפסח (עמ' ע"ז) כותב הרב פינקוס זצ"ל אדם נכנס לבית הכסא להתפנות, כשהוא יוצא משם עליו להקריב קרבן.

ברכת אשר יצר אינה רק תפילה, היא עבודה שלימה ביסודה, כי לאמיתו של דבר פעולה זו אינה דבר פשוט כלל וכלל, שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך, הכל נסי נסים כפשוטו.

חללית שעמה ניתן להגיע לירח, עם כל המחשבים והמכשירים המופלאים הכלולים בה, היא דבר נורא ועצום, אולם כל זה עדיין כאין וכאפס לעומת יציאת טיפת מים אחת מגוף האדם, וכי המערכת המופלאה הזו פועלת בטבע, הן אם יפתח או יסתם אחד מהם, אין סיכוי ולו של אחד למיליארד שניתן יהיה להוציא טיפה אחת של מים מאותו גוף.

ואם בכל אופן התרחש אותו נס מיוחד, על האדם להביא קרבן שיעלה לפניו ית' לרצון לדעת מיהו ומהו באמת.

רבי יעקב שכטר שליט"א בספרו המברך יתברך (עמוד ס"ד) כותב מה שהיה נוהג המחנך הידוע רבי אליהו ראטה זצ"ל לומר ולשנן לבאי ביתו ולתלמידו שומעי לקחו בזה"ל "איר ווייסט וואס הייסט אשר יצר?! א שווערע אפאראציע, אויפן גרינגסטן אויפן, אן א שלאף געטראנק, אן ווייטאג, דורך דעם גרעסטן פרופסור, און אומזיסט. דאס הייסט אשר יצר!"

היודעים אתם מהו אשר יצר? ניתוח קשה ומסובך לניקוי הפסולת מהגוף, אבל זכינו לו באופן הטוב ביותר.

א הניתוח נעשה באופן קל ופשוט. ב ללא הרדמה.

ג ללא כאבים וייסורים. ד ע"י הפרופסור הגדול ביותר.

ה בחינם ללא כל תשלום.

(רבי אליהו ראטה זצ"ל בצעירותו גדל בוינה, והיה מקורב לחפץ חיים, לאדמו"ר האמרי אמת מגור, לרבי חיים עוזר גרודזנסקי, רבי מאיר שפירא מלובלין, ועוד. בוינה השתתף בכנסיה הגדולה הראשונה שהתקיימה שם בשלהי שנת תרפ"ג, בצעירותו למד אצל רבי יוסף אלימלך כהנא בצעהלים, שם למד בחברותא עם רבי אליעזר שפיצר, ורבי שמעון פירסט בעל שם משמעון, ורבי שמואל הלוי וואזנר בעל שבט הלוי, היה משפיע בשיבת זוועיל, ובעוד ישיבות, הוא העמיד אלפי תלמידים, והיה משמש בקודש את רבי שלומק'ה מזוועיל זצ"ל.)

סיפור יהודי יקר וירא שמים בגילוי לב את סיפור חייו אודות משברים שעברו עליו בשנות נעורותו, ועל חזרתו למוטב בידי המשגיח רבי אליהו ראטה (רוט) זצ"ל, וכך סיפר, ראש הישיבה שבה למדתי בקש שאכנס לחדרו, וזרק לעברי משפטים קשים, אולם לא הופתעתי, שוב נקראתי לשיעור מוסר וקריאה לסדר, תוך כדי שליחת רמזים עבים וברורים לגבי ההמשך שלי בישיבה, אם לא יחול שינוי ניכר.

מאז שעליתי לישיבה גדולה, החלו העניינים לחרוק, תחילה היה זה חוסר חשק וענין, ההמשך היה חזק ממני, והרגשתי כי אני מאבד שליטה, השלב הבא היה נחשול זעם נורא על העולם שמסביבי, ההורים, חברי הלומדים בשקדנות, וצוות הישיבה שניסו ככל יכולתם להשיבני למוטב. רציתי לברוח בטריקת דלת עזה, אולם חשתי עמוק בלבי, כי לא אסלה לעצמי אם אקום ואעשה זאת בעצמי, אשר על כן, החלטתי להמתין עד אשר צוות הישיבה יפעל מולי, ולי יהיה תירוץ אמיתי והגון.

מאותו יום הפרתי כללי משמעת, נהגתי בשרירות לב, וארגנתי מהפכות, אולם בחמלת ה' עלי שלא לי את שליחו המופלא, הלא המשפיע ר' אליהו ראטה זצ"ל. יום אחד אחרי שיחה עקרה נוספת עמי, חשתי כי הוא נשבר, קול מתריס ומרדן עלה מתוכי, הנה אין לי סיכוי, ועכשיו זה סופי גם המשגיח הדגול הרים ידים, ושוכנע כי מדובר במקרה שלאחר יאוש, קח את חפציך ולך לך אל הארץ ההיא ורועת הווהמה.

ואז אני חש אצלו סערת רגשות, הוא נעמד, ואני שומע אותו אומר לי, יודע אתה מה? אני אתן לך את כל חלקי בעולם הבא, תמורת השארתך בישיבה תסכים? הבטתי בו המום, העליתי חיוך נבוב על

שפתי, ואמרתי הרב אינו מתכוון ברצינות, ר' אליהו הביט אל תוך עיני, סבר פניו רציני לגמרי, ואמר ההסכם רציני ובר תוקף, אני נכון להוציא פיסת דף ולערוך עליו שטר מכירה.

יצאתי החוצה בריצה מתנדנד כשכור, העולם כולו חג מולי במעגלים, זה האיש הצדיק והתמים, שכל חייו מכין עצמו לעולם שכולו טוב, מוכן היה בדעה צלולה ומפוכחת לתת לי הכל? עבור מה? כדי שאני הבחור המרדן, שמרר את חייו, אשאר בין כותלי הישיבה? לא ידעתי את נפשי, לא האמנתי שכן אנוש מוכן לשלם בחייו עבור בחור שוטה, כנראה שאני יקר לו.

חום מילא לפתע את לבי, אכפת לו מעומק נפשו ממני ומעתידי, לראשונה מזה שנים חשתי עטוף אהבה, מה שלא עשו אינספור איומים עשה החום שהקרינו מילותיו, הם מוססו חומות ניכור, ומילאו את לבי באור חדש. עוד ארוכה ופתלתלה היתה דרך שובי, אולם שם נפתח הצוהר ללבי, ובעקבותיו שבתי למוטב.

ר' אליהו לא הניח אחריו בנים, אולם משפחתי המפוארת ובני החמד שחנני אלוקים, הם תולדותיו וצדקתו עומדת לעד.

רבי אליהו זצ"ל התגורר בירושלים בדירת מרתף קטנה, העוני והדלות בצבצו מכל פינה, מרוהטת הייתה הדירה בריהוט מינימלי, ברהיטי עץ כבדים עתיקים, ובמרכזה שולחן רחב מידות, ומיטה גבוהה כנהוג בימים ההם.

פעם שאל אותו מישהו איך הוא מסוגל לחיות בדירה נושנת שכזו, שמחצית מחלונותיה קבורים באדמה ללא אור ושמש? השיב לו רבי אליהו: נסה לדמיין, כי כבר לפני ארבעים שנה, הכריזו בשמים כי ר' אליהו ראטה נפטר, והוא כבר קבור בקברו, ועל קברו גדלים עשבים, את מידות הקבר אין צורך לתאר, אין מקום להסתובב שם, וגם לא לעמוד מלוא קומתו, ועכשיו הביטו נא וראו היכן אני גר, איזה דירה גדולה ומפוארת יש לי, אמרת שאני דר בעומק הקרקע, תאר לך אילו גרתי בקומת גג, הרי מדי יום ביומו חדשים לבקרים, הייתי סובל כל פעם מבעיה חדשה, כאן יורד גשם, כאן מטפטף, כאן מציקה השמש, וכאן סובלים מהרוחות וכדומה, ואילו אצלי בדירה במעונו המרווח, לא קר מדי בחורף, ובקיץ נעים, ואיני צריך לכתת רגלי על מדרגות, מה חסר אני?

סיפר אחד מתלמידיו, בכל ערב ראש חודש בהיותנו במערת המכפלה, הייתי עד למחזה מרהיב ביותר שריגש אותי מאד, ר' אליהו היה ניגש לקבר המצויין עליו שהוא של רבקה אמנו ע"ה, התעכב שם מעט, ובקול נרגש היה מכריז, עלינו להודות לך אמנו היקרה, על העצה הטובה שנתת לייעקב אבינו ע"ה ליטול את הברכות מיצחק אבינו, לו לבניו אחריו, שלא יעברו חלילה לעשו הרשע, מברכות אלו נהנים אנו כלל ישראל עד היום הזה. ר' אליהו סיים לומר את דבריו המרגשים שהעלו דמעה בעיני שומעיהם, ועזב את המקום בהכנעה ובכובד ראש, זה היה מנהגו מדי חודש בחודשו, בעת שהיה מבקר כקברי אבותינו ואמותינו במערת המכפלה. רבי אליהו נלב"ע י אדר ב תשנ"ב בגיל פ"ה ומנוחתו כבוד בהר הזיתים ת.נ.צ.ב.ה (איש חסיד היה)

*

100.000 פעמים ביום פועם הלב, ודואג שכל רקמה בגוף תקבל את החמצן שהוא מזון החיים שלה. במשך כל החיים הלב פועם כ- 3 מיליארד פעמים

מספר חיישני הטעם שיש לנו בלשון הוא 10.000 .

חיישנים שמפסיקים לתפקד, מפנים מקום לחיישנים חדשים .

כ-23.000 ליטרים של רוק מייצרים אנו במשך חיינו בכמות כזו אפשר למלא בריכות שחיה אולימפיות.

במשך חיינו עוברים כ-50 טון מזון במערכת העיכול שלנו, המזון עובר תהליך של עיבוד ומיון בקיבה, כי החומרים הנחוצים לגוף מועברים דרך כלי הדם לכל האיברים הפסולת מוצאת מחוץ לגוף.

האוכל בקיבה הופך לעיסה אחת, ומנין יודעת הקיבה מהו החלק החשוב לגוף, כגון המינרלים ומה החלק של העיסה שאמור לצאת מגופנו כפסולת?

אכן נפלאותיו של הזן את העולם כולו בטובו בהן בחסד וברחמים (מקרה? עמ' 63).

הכליות של האדם אורך כל אחת כ-6 ס"מ ועוביה כ-4 ס"מ, והן שוקלות כ-300 גרם תפקידן ליצור שתן, ולהפרישו עם חומרי פסולת שונים שחדרו לגוף, או נוצרו בו עקב חילוף חומרים, במשך יממה עוברים בכליות, כמות נוזלים של כ-1500 ליטר אשר כ-0.1 אחוז מופרש מהן כשתן הכליות שואבות את כל הדם ומנקות ממנו כל מיני פסולת, כל חומר הראוי לניצול מוחזר לדם, למעלה מטונה וחצי במשך יממה, ובמשך שנות חיי האדם עליהן לעבד כ-45.000 טונות שהן פי 153.000.000 ממשקלן.

מכונה עשויה מפלדה לא היתה מסוגלת להחזיק מעמד בעבודת פרך כזו בעוד שכליה רכה ועדינה שניתן לקרוע אותה בידיים, פועלת אצל רוב בני האדם ושאר היונקים בדייקנות מפליאה.

פעולות הכליות מסובכות ומופלאות שקשה לתארם, גם מבחינה ראות מיכנית קשה לתפוס כיצד אפשר לדחוס צינוריות באורך של 50-80 ק"מ לתוך כלייה שאורכה כמה ס"מ בלבד, (על פי ספר האדם וטבעו עמוד 285)

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה". ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול".

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל).

חוברת זו שהנך אוחז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679